

NESTNIK

Letnik XXI.

Celovec, petek, 2. september 1966

Štev. 35 (1266)

Usodna nedoslednost

Odkar se je razletela bomba in je nastala milijonska škoda na poslopju italijanske letalske družbe »Alitalia« na Dunaju, je v avstrijski javnosti postalo živahno in z vseh strani je slišati zahteve po odločnem ukrepanju — ne samo proti zločinskim atentatorjem samim, marveč tudi proti njihovim duhovnim očetom in naredbodajalcem v ozadju. Te zahteve so povsem upravičene in bi jih moral brez pridržka podpreti vsak pošten avstrijski državljani ne glede na politično opredelitev ali svetovnonazorno prepričanje.

Vendar pa je zelo zgrešeno misliti, da je postala potreba po odločnih ukrepih aktualna in upravičena šele zdaj, ko se je nevarnost atentatov razširila tudi na avstrijsko ozemlje. Prav tako »aktualna« in enako »upravičena« je bila namreč že vsa zadnja leta, ko so se v krajših ali daljših presledkih vrstili atentati na Južnem Tirolskem, zlasti ker je bilo skoraj v vsakem posameznem primeru ugotovljeno, da segajo niti komplota na ozemlje naše države ali sosedne Nemčije. Toda na merodajnih mestih so bili očitno zgrešeni mnenja in v tem zgrešenem mnenju korenini tudi usodna nedoslednost pristojnih organov, ki je bila značilna za dosedanje zasledovanje in kaznovanje krivcev.

Le tako je razumeti potek graških procesov, ki so pravično spremenili v dvomljivo farso; le tako je možno, da mnogi posredni in neposredni sodelavci pri atentatih živijo v Avstriji na svobodi, čeprav jih je italijansko sodišče na podlagi dokazane krivde obsodilo v smislu zakona; le tako pa je tudi mogoče, da se eden glavnih kolovodij ekstremističnega BAS — tako imenovanega »osvobodilnega odbora za Južno Tirolsko« — lahko javno hvali s svojo vodilno vlogo pri pripravi atentatov ter po zahodnonemški televiziji in po avstrijskem tisku grozi z nadaljnjo zaostrovanjem zločinske atentatorske dejavnosti.

Vzroke, ki so privedli do tega nevarnega položaja, je v veliki meri treba iskati v dejstvu, da je atentatorske dejavnosti (vsaj v njeni prvotni več ali manj nedolžni, kljub temu pa obsojanja vredni obliki) marsikdo smatral za izraz nezadovoljstva in dejanje obupa, ker dolgoletna prizadevanja za rešitev južnotirolskega vprašanja niso rodila zaželenih uspehov. Čim pa je postalo jasno, kje izvira pobuda za atentate in kdo so atentatorji, bi bilo treba potegniti jasno ločnico med patriotskimi čustvi ter zločinskimi početjem, ki z Južno Tirolsko nima prav nobene zveze, razen v negativnem smislu, ko služi le kot povod za dejavnost, ki v resnici ne pomeni ničesar drugega kot obujanje nacizma.

Dokazov za pravilnost te ugotovitve ni treba dolgo iskati; najdemo jih dovolj že pri nas na Koroškem. Spominimo se samo zločinskih razstreliv partizanskega spomenika v St. Rupertu pri Velikovem, spominimo se potrganih dvojezičnih napisov slovenskih organizacij in oskrujenih grobišč protifašističnih borcev, in pomislimo na dolgo vrsto fizičnih napadov na zaveznice Slovence, da o številnih izzivanjih, žalitvah in grožnjah proti našim ljudem niti ne govorimo. Tudi vse to spada v okvir iste atentatorske dejavnosti, razlika je le v tem, da je v koroškem primeru dejavnost naperjena proti manjšini, medtem ko naj bi na Južnem Tirolskem — vsaj navidezno — manjšini koristila.

Vsekakor pa je očitno, da ta dejavnost v enem kot v drugem primeru izvira iz istih korenin, namreč iz krogov, ki zlorablajo patriotska in narodnostna čustva, da bi lažje obujali in širili nacistično miselnost. Na

Važna pogajanja o vprašanju Južne Tirolske

V zadnjih dneh je prišlo do vrste važnih pogajanj o vprašanju Južne Tirolske, ki jih v političnih krogih splošno ocenjujejo kot odločilne za dokončno rešitev tega problema. Italija se je namreč odločila za korak, ki tako južne Tirolce kot tudi Avstrijo postavlja pred alternativo, ali osnutek sporazuma, ki so ga v dolgotrajnih pogajanjih izdelali italijanski in avstrijski strokovnjaki, v celoti sprejmejo ali pa odklonijo. Pri tem je bilo precej resno povedano, da »srednje rešitve« ni, marveč je možna le jasna odločitev za ali proti. S tem sta se Avstrija in prizadeta manjšina na Južnem Tirolskem znašli v silno težavnem položaju, kajti pozitivna odločitev bi sicer pomenila dokončno rešitev, katera pa bi vsebovala razne pomanjkljivosti, medtem ko bi bilo v primeru zavrnitve italijanskih pogojev treba začeti reševanje spet na začetku in pri tem tvegati, da se bodo razmere morda še poslabšale.

Vrsta pogajanj se je začela prejšnji petek, ko se je v Bocenu sestalo ožje vodstvo južnotirolske ljudske stranke, da se seznani s pogoji italijanske vlade. V soboto je sledilo veliko posvetovanje v Innsbrucku, kjer so se zbrali vsi vodilni predstavniki južnih Tirolcev z deželnim glavarjem dr. Magnagom na čelu, zvezni kancler dr. Klaus, zunanji minister dr. Tončič, tirolski deželni glavar Wallnöfer z drugimi predstavniki Tirolske ter zastopniki treh v avstrijskem parlamentu zastopanih strank. Ta teden pa je imel razširjeno vodstvo južnotirolske ljudske stranke v Bocenu večdnevna posvetovanja, ki v trenutku, ko pišemo te vrstice, še niso privedla do soglasnega stališča.

Pri vseh teh posvetovanjih so prišla do izraza precej različna stališča, predvsem pa so se nesoglasja pojavila v vrstah južnotirolskih predstavnikov. V kolikor je šlo za pristanek Italije na konkretno izvedbo južnotirolske avtonomije, je sicer kljub gotovim pomanjkljivostim prevladovalo mnenje, da je »bolje držati vrabca v roki kot imeti goloba na strehi«. Zato pa so si toliko bolj nasprotovale stališča glede vprašanja, kako bi dosegli mednarodno jamstvo morebitnega sporazuma, da bi imeli južni Tirolci oziroma Avstrija v primeru neizpolnjevanja možnost pritožbe na nadstrankarski forum. Italija je v tej zvezi predlagala mednarodno sodišče v Haagu, kar pa je Avstrija zavrnila z utemeljitvijo, da je ta forum pristojen le za formalne razsodebe, ne pa za politične in narodnostne odločitve, kot se pojavljajo v manjšinskih

vprašanjih. Ko je Italija zdaj postavila južne Tirolce in Avstrijo pred odločitev, je seveda tudi v vprašanju razsodišča vztrajala pri svojem stališču in poudarila, da je treba izdelani osnutek sporazuma sprejeti ali odkloniti v celoti.

Na posvetovanju v Innsbrucku in zlasti na zasedanju južnotirolskega vodstva v Bocenu sta se od vsega začetka izoblikovali dve različni stališči: večina s predsednikom

Magnagom je zagovarjala pozitivno odločitev, drugi vplivni predstavniki južnih Tirolcev pa so vztrajali pri svojih pomislekih. Ob zaključku naše številke se je posvetovanje še nadaljevalo in torej tudi ni znan sklep, ki ga bo vodstvo v dokončno odločitev predložilo za letošnjo jesen predvidenemu izrednemu občnemu zboru južnotirolske ljudske stranke.

Najnovejša dogodka okoli južnotirolskega vprašanja je z velikim zanimanjem spremljala tudi mednarodna javnost, predvsem pa so bili predmet obširnih razprav v avstrijskem in italijanskem tisku. Tudi tukaj je prišlo do različnih stališč, vendar je splošno prevladovalo mnenje, da je sedanji trenutek ugoden in ga je zato treba izkoristiti, da se končno reši vprašanje, ki že dolga leta bremeni odnose med Avstrijo in Italijo. Potrebo po čimprejšnji rešitvi narekuje zlasti dejstvo, da bi nova poživitev atentatorske dejavnosti te odnose le še zaostрила in tako tudi problem Južne Tirolske obsodila na nadaljnjo negotovost.

Zapor Spandau se prazni

V pičlem mesecu bo minilo 20 let, odkar je mednarodno vojaško sodišče v Nürnbergu 30. septembra in 1. oktobra 1946 izreklo sodbo proti skupini glavnih nacističnih vojniških zločincev. Največ od njih jih je bilo obsojenih na smrt, ostali pa na zaporne kazni od 10 let do dosmrtno. Za tiste, ki so bili obsojeni na zaporne kazni, je bila bivša vojaška jetnišnica Spandau pri Berlinu urejena v posebno »mednarodno« ječo, ki jo skupaj nadzorujejo in vzdržujejo Amerika, Anglija, Francija in Sovjetska zveza.

Od tistih časov mineva zdaj dvajset let in zapor Spandau se vedno bolj prazni. Trenutno so v njem le še trije zaporniki — bivši Hitlerjev namestnik Rudolf Hess, ki je bil obsojen na dosmrtno ječo, ter vodja hitlerjevske mladine in zadnji dušnijski gauleiter Baldur von Schirach in Hitlerjev minister za vojno proizvodnjo in oborožitev Albert Speer, ki bosta v nekaj tednih osedela svojo 20-letno zaporno kazen.

Po 30. septembru bo v tem na svetu edinstvenem zaporu ostal le še Rudolf Hess in postaja torej aktualno vprašanje, ali se bo za enega sa-

mega človeka še izplačalo vzdržati Spandau v sedanji obliki. Amerika se je v tej zadevi že obrnila na ostale tri velesile in predlagala, da skupno poiščejo ustrezno rešitev. Omenjajo tri možnosti: po eni bi Hess ostal v zaporu Spandau, po drugi bi ga premestili v manjši zapor, po tretji pa naj bi Hessa oprostili nadaljnjega prestajanja kazni. Kakšno stališče zavzemajo v Angliji, Franciji in Sovjetski zvezi, doslej še ni znano.

Južni Vietnam pred volitvami

Prihodnjo nedeljo bodo v Južnem Vietnamu volitve v zakonodajno skupščino, ki naj bi potem izdelala novo ustavo ter izvedla priprave za prevzem oblasti po civilni vladi. Take volitve je predvideval že ženevski sporazum o Vietnamu, vendar se jim je vojaška vlada v Saigonu vedno izogibala in se držala na oblasti s podporo Amerike. Zdaj, ko se je Amerika z vedno hujšim oboroženim vmešavanjem v vietnamske zadeve znašla v kočljivem položaju, iz katerega tudi kljub velikanski premoči ne vidi izhoda, so bili sajgonski oblastniki naravnost prisiljeni, da izvedejo volitve, ki naj bi ustvarile videz, da gre pri vladi v Saigonu za legitimen režim.

Kako resno pa volitve jemljejo v Vietnamu, je najbolj jasno povedal predsednik sajgonske vlade general Ky, ko jih je označil za »plebiscitno maskarado«. Veliko več tudi v resnici ne bodo mogle biti, saj bodo praktično izvedene samo na ozemlju, ki ga nadzorujejo južnovietnamske vladne in ameriške čete; poleg tega pa so osvobodilna fronta in številne verske skupine pozvale prebivalstvo, naj se volitev ne udeleži.

Ne glede na izid bližnjih »volitev« sajgonski režim ne pride mimo dejstva, da vedno bolj zgublja podporo ljudstva. To dokazujejo tudi dogodki v južnovietnamski vladni vojski, iz katere je samo v prvih šestih mesecih tega leta pobegnilo 67.000 vojakov. Če se bodo dezertacije nadaljevale v istem tempu tudi v drugi polovici leta, bo vojska letos izgubila približno 134.000 vojakov, medtem ko jih je lani dezertiralo 113.000.

Ta razvoj povzroča oblastnikom resne skrbi in so s 1. avgustom uveljavili poseben zakon, ki določa za dezertarje zelo ostre kazni. Najmanjša kazen znaša pet let ječe s prisilnim delom, za »pobeg h komunistom«, kakor uradno imenujejo pridružitve osvobodilnemu gibanju, pa je predpisana celo smrtna kazen. Kljub temu pa se v vladni vojski naprej veča število vojakov, ki se nočejo več boriti za koroški domačega protiljudskega režima in njegovih ameriških gospodarjev.

Pred novimi olajšavami

na meji Koroška-Slovenija

Koroški deželni glavar Hans Sima je v začetku tega tedna obiskal mednarodni vinski sejem v Ljubljani in imel ob tej priložnosti tudi razgovore z vodilnimi predstavniki SR Slovenije. Deželnega glavarja so spremljali njegova žena, deželni poslanec in kapelški župan Josef Lubas, vladni svetnik dr. Werner Lobenwein in avstrijski generalni konzul v Ljubljani dr. Heinrich Riesenfeld, s slovenske strani pa so se razgovorov udeležili predsednik izvršnega sveta Janko Smole, podpredsednik Beno Zupančič, član izvršnega sveta Viktor Repič in ravnatelj Gospodarskega razstavišča Karel Kušar.

Med razgovori so obravnavali razne vidike še tesnejšega sodelovanja med sosednima deželama. Deželni glavar Sima je predlagal izdelavo posebnega načrta za sodelovanje v primeru katastrof, ki naj bi obsegal tri sosedne dežele Koroško, Slovenijo in Furlanijo-Julijsko krajino. Predsednik Smole pa je poročal o svojih prizadevanjih tako pri zvezni vladi v Beogradu kakor tudi pri zunanjem ministertvu na Dunaju, da bi sklenili sporazum o nadaljnjih olajšavah na meji med Koroško in Slovenijo, s katerim bi bil zlasti planincem zagotovljen neoviran dostop v obmejne planine. Kakor že med svojim letošnjim obiskom na Koroškem, je predsednik Smole tudi ob tej priložnosti izrazil pripravljenost Slovenije, da s svojimi izkušnjami pomaga Koroški v njenih prizadevanjih za lastno univerzo.

Deželni glavar Sima se je predstavnikom Slovenije zahvalil tudi za prijateljsko pomoč, ki jo sosedna dežela nudi po nedavnih poplavih prizadetim krajem na Koroškem.

V obsegu inozemskega kapitala

Pasiva v avstrijski zunanji trgovini je v stalnem naraščanju. V prvih sedmih mesecih tekočega leta je naša država izvozila blaga v vrednosti 24,9 milijarde šilingov, uvozila pa ga je v vrednosti 34,9 milijarde šilingov. Pasiva torej znaša 10 milijard šilingov, medtem ko je v celotnem minulem letu znašala 13 milijard šilingov.

Naraščanje pasive v avstrijski zunanji trgovini ni samo pojav leta 1966. To naraščanje sega že nekaj let nazaj. Lani je bila ta pasiva znatno večja kot leta 1964. In lani se je prvič zgodilo, da Avstrija pasive v zunanji trgovini ni bila več v stanju pokriti z deviznim dotokom inozemskega turizma. Letos bo to še manj, ker je že po dosedanjem razvoju zunanje trgovine in po razvoju inozemskega turizma računati, da bo pasiva še znatno večja, kot je bila lani. Inozemski turizem stegne izkazati kvečjemu aktivno 11 milijard šilingov, medtem ko bo pasiva v zunanji trgovini gotovo znašala 18 milijard šilingov.

Za tako visoko pasivo ne govori le razvoj letošnje zunanje trgovine in razvoj inozemskega turizma v naši državi, marveč tudi stagnacija v rasti njene industrijske proizvodnje. Leta je po znakih eksportne v prvih mesecih pričela v zadnjih mesecih v svojem naraščanju spet popuščati in je tu in tam celo močno opešala. Tako je bila proizvodnja finalnega investicijskega blaga v juniju nižja kot junija leta 1965. Izvzemši elektroindustrijo nobena industrijska veja, ki producira finalno investicijsko blago, ni dosegla lanske proizvodnje. Podobne pojave kaže zadnje poročilo inštituta za raziskovanje gospodarskega razvoja tudi na nekaterih področjih industrije konzumnega blaga. Oblačilna industrija je v proizvodnji nazadovala za 11%, industrija železa in kovin, v kolikor producira konzumno blago, za 5%, industrija vozil pa za 10%. Skupno je industrija trajnejšega konzumnega blaga v juniju producirala za 7,5% manj blaga kot v lanskem juniju.

Ob vseh teh pokazateljih lahko rečemo, da letos zvezde avstrijskemu gospodarstvu nika- kor niso ugodne. Zaradi neugodnega vremena devizni dotok inozemskega turizma ne bo dosti prekorajčil lanskega dotoka, industrijska proizvodnja stagnira in pasiva v zunanji trgovini narašča. K vsemu se je že drugi tekom leta dni pridružila še strašna vremenska katastrofa, katere škoda še vedno ni docela pregledna.

Ko ugotovljamo, da avstrijska industrijska proizvodnja stagnira, na drugi strani pa pasiva v zunanji trgovini narašča, se že samo od sebe vsiljuje vprašanje za vzroki takega razvoja, ki vedno spet in povsod kažejo, da v gospodarskem življenju nekaj ne more biti v redu. Če ob konjunkturi, se pravi ob naraščajočem povpraševanju za blagom domača industrijska proizvodnja stagnira, tu in tam pa že nazaduje, medtem ko pasiva v zunanji trgovini narašča, ker obseg uvoza vedno bolj prekaša obseg izvoza, potem se mora vsaka država resno lotiti raziskovanja vzrokov, ki jo gospodarsko izvotljajo.

Na primeru Avstrije lahko rečemo, da so vzroki takega razvoja

- v naraščajočem vplivu inozemskega, zlasti zahodnonemškega kapitala v avstrijskem gospodarstvu,

- v zanemarjanju inozemskega trga s strani avstrijske industrije in izvoznih podjetij in

- v neodgovornem navijanju cen domačega blaga na domačem trgu.

Poznavalec razmer v avstrijskem gospodarstvu, zlasti pa razmerij v kapitalnih družbah Avstrije ki to gospodarstvo obvladajo, pa bo prireditel, da drugi in tretji vzrok koreninijo v prvem. Če namreč vpliv inozemskega in zlasti nemškega kapitala v avstrijskem gospodarstvu narašča, potem gotovo ni slučaj, da je bila Avstrija že v prvem polletju v trgovini z Zahodno Nemčijo s 5,5 milijarde šilingov pasivna in da je ta pasiva tekom enega leta narasla za 1,1 milijarde šilingov. Dokaj razumljivo je, da zahodnonemška industrija, ki ima v avstrijskem gospodarstvu svoj določen vpliv, ne bo dopuščala, da ji bo avstrijsko blago konkuriralo na zahodnonemškem trgu, marveč bo storila vse, da plasira čim več svojega blaga na avstrijskem trgu.

In temu je tako. Najboljše potrdilo za to je pred kratkim dal avstrijski trgovinski delegat v Hamburgu, ko je dejal, da avstrijskega blaga na severnonemškem trgu skoraj nihče ne pozna. Njegovi ugotovitvi podobne so tudi izjave avstrijskih trgovinskih delegatov v Franciji in drugih zahodno- in vzhodnoevropskih državah. V trgovini s Francijo je n. pr. Avstrija v prvih petih mesecih izvozila le za 24,4 milijona šilingov več blaga, uvozila pa ga je za 200 milijonov več kot v prvih petih mesecih 1965. Pri tem pa je bila Avstrija v tej trgovini že lani močno pasivna.

Vpliv zahodnega, zlasti pa nemškega kapitala v Avstriji se odraža tudi v trgovini z vzhodnoevropskimi deželami, kjer je bila Avstrija doslej v glavnem aktivna in ki kažejo

Pereč evropski problem:

Zanimanje za premog naglo popušča

V Zahodni Evropi se vprašanje premo- govnikov vedno bolj zaostroje. Kljub prizadevanjem, da bi premo govornike moderni- zirali in s sodobno mehanizacijo znižali stroške pridobivanja premoga, se mora pre- mog v vedno večji meri umikati drugim vr- stam goriva in virom energije. Ta razvoj se tudi pred premo govorniki vzhodnoevropskih držav ne ustavlja.

Po podatkih ekonomske komisije Združe- nih narodov za Evropo se je povpraševanje za viri energije tekom zadnjega leta pove- čalo za 5,7%, povpraševanje za premo- gom in drugimi trdimi gorivi pa je istočas- no nazadovalo za 2,1% na 363,2 milijona ton. Najbolj je povpraševanje za premo- gom nazadovalo v območju EGS, in sicer za 5,8%. V Zahodni Evropi so zabeležili nazadovanje za 3,4%, v Vzhodni Evropi pa pičel porast za 0,6%.

Premog v industriji in v gospodinjstvu iz- podrivajo zemeljski plin, nafta in naftni de- rivati ter električni tok. V Zahodni Evropi izkoriščanje zemeljskega plina v industriji in gospodinjstvu zadnja leta neprestano na- rašča in sicer letno za 20 do 25%. Udelež-

ba nafte in naftnih derivatov v energetski potrošnji se razlikuje od države do države, vendar je povsod v naraščanju. Tekom zad- njega leta je v Zahodni Evropi narasla od 2,5% (Francija) do 20% (Zahodna Nem- čija), po vzhodnih evropskih državah pa je najvišja na Madžarskem, kjer je za 18% višja od potrošnje premoga. Tudi na Polj- skem, v deželi premoga, nafta razmeroma naglo izpodriva premog.

Zaloge premoga po vsej Evropi naglo naraščajo in se tudi v minuli zimi niso zni- žale. Njegova potrošnja se je zmanjšala ta- ko v gospodinjstvih kot v industriji, pa tudi termoelektrarne so ga porabile manj kot v prejšnjih letih. Po zahodnonemških elektrar- nah je nafta zamenjala približno potrošnjo 1 milijona ton premoga, v Angliji pa 1,3 mi- lijona ton. Za premo govornike je usoden tudi razvoj porabe koksa v vzhodnoevropski črni metalurgiji, ki je v nenehnem padanju.

Spričo takega razvoja zlasti zahodno- evropske države pričenjajo zapirati svoje premo govornike. Tako se je n. pr. v Belgiji že lani število rudarjev znižalo za 3400, letos pa se bo predvidoma za nadaljnjih 10.000.

Velik napredek ljubljanskega vinskega sejma

Minuli petek odprti 12. mednarodni vinski sejem v Ljubljani obiskovalca v marsi- čem preseneča. Preseneča ga predvsem, da so na njem zastopane vse celine sveta, poleg tega pa ga preseneča njegova okusna urejenost in njegove novosti. Poleg razstavljenih 1006 vzorcev vina, 202 vzorcev žganih pijač in 40 vzorcev sadnih so- kov ter vinogradniške in kletarske opreme je letos sejmu prvič pridružen sejem opre- me za turizem in gostinstvo, ki prikazuje tovrstne izdelke iz Jugoslavije, Italije, Švice, Zahodne Nemčije in Avstrije.

Avstrijo zastopa na ljubljanskem vinskem sejmu 26 podjetij s 64 vzorci vina. Tem vinom je bilo priznanih 23 zlatih, 38 srebrnih in ena bronasta medalja. V sezna- mu zlatih medalj stoji s tem naša država na šestem mestu za Zahodno Nemčijo, Jugos- lavijo, Bolgarijo, Avstralijo in Romunijo. Po razmerju med razstavljenimi vzorci in do- seženimi zlatimi medaljami stojita na prvem mestu Avstralija in Bolgarija, ki sta dobili za več kot polovico svojih razstavljenih vzorcev zlate medalje. Bolgarija je tudi do- bro odrezala z žganimi pijačami; za 11 vzorcev je dobila 11 zlatih medalj.

Vino razstavlja podjetja iz 24 držav, žgane pijače podjetja iz 15 držav, sadne sokove pa podjetja iz 3 držav. Vsi ocenjeni vzorci so za poskušnjo na razpolago do nedelje vsak dan od 10. do 19. ure.

Slavnostne otvoritve sejma so se med drugimi udeležili tudi namestnik koroškega deželne glavarja dr. Hans Kerstnig, podpredsednik zbornice obrtnega gospo- darstva Strein in predsednik koroškega sejma, celovski podžupan Novak.

Inštitut za uporabo jedrske energije v kmetijstvu v Zemunu je dobil poverjeno veliko mednarodno nalogo

Specialni sklad Organizacije Združenih na- rodov in mednarodne agencije za atomsko energijo je pred tremi leti poveril jugoslovan- skemu inštitutu za uporabo jedrske energije v kmetijstvu, veterinarstvu in gozdarstvu v Zemunu veliko nalogo, ki jo je leta v dolo- čenem roku izpolnil, ko je sedaj mednarodni javnosti predložil izdelan načrt »Jedrske raz- iskave in izobraževanje kadrov v kmetijstvu«. Načrt, ki ga je omenjeni inštitut izdelal, je prvi projekt te vrste v mednarodnem merilu in ga je mednarodna znanstvena javnost zelo ugodno ocenila.

Za financiranje tega projekta je posebni sklad Združenih narodov prispeval okoli 600 tisoč dolarjev, Jugoslavija sama pa 900 mi- lijonov starih dinarjev. Projekt poleg izgrad- nje in opremljanja inštituta zajema tudi ob- sežno znanstveno-raziskovalno delo.

Vzporredno z izdelavo raziskovalnega pro- grama se je v tem času inštitut tudi znatno razširil in moderniziral. Preuredil je stare la- boratorije in zgradil vrsto novih. Njihova skupna delovna površina znaša s tem 1850 kvadratnih metrov. Inštitut ima nad 100 znanstvenih sodelavcev, ki tesno sodelujejo s kmetijskimi, veterinarskimi in gozdarstvi- skimi fakultetami, z domačimi kmetijsko-industrij-

dokajšnje zanimanje za avstrijsko blago. Med- tem ko eksponenti industrijskega in trgovin- skega kapitala EGS v Avstriji vedno spet poskušajo zavirati avstrijsko trgovino proti vzhodu, države te skupnosti ne prezrejo no- bene priljubljenosti, ki se jim nudi, da lahko pla- sirajo svoje blago na vzhodnoevropskem trgu in v njegovi industriji.

Letošnje leto, zlasti pa zadnji meseci, ko imata ob samovladi ÖVP domači in inozem- ski industrijski in trgovinski kapital docela proste roke in zagotovljene vse koncesije vla- de, kaže, da prihaja Avstrija vse nagleje v ob- jem zahodnonemškega kapitala in gospo- darske politike EGS. To pa ne v svoj prid, marveč v svojo škodo. Avstrijsko gospodar- stvo in prebivalstvo utegneta še pred uradno pridružitvijo Avstrije k EGS doživeti in spo- znati isto, kar je pridružena Grčija spoznala šele po letih, namreč da je bila pridružitve v njeno škodo, ne pa v njeno korist.

Blaž Singer

POŠIROKEM SVETU

BONN. — Doslej najostrejšo kritiko na račun za- hadnonemškega kanclerja je izrekel podpredsednik socialdemokratske stranke Herbert Wehner, ki je na- povedal, da njegova stranka ne bo več sodelovala z Erhardom, ker ga smatra za nezmožnega. Odločne kritike pa prihajajo tudi iz vrst obeh vladnih strank ter je vodilni predstavnik FDP kričanske demokrate celo pozval, naj Erharda odstavi.

BUKARESTA. — V 51. letu starosti je po težki bo- lezni umrl romunski obrambni minister generalni pol- kovnik Leontin Salajan.

PLAŠKI. — Z največjim častmi so v Plaškem v Liki pokopali posmrtno ostanke štirih partizanskih borcev in revolucionarjev, ki so jih v aprilu 1942 četniki zve- rinsko ubili in vrgli v jamo Balinko na planini Pišle- nik, kjer so jih pred tedni našli jugoslovanski in britanski speleologi (raziskovalci jam — op. ured.).

DUNAJ. — Na povabilo fajškega kralja Bhumibola, ki je bil leta 1964 z ženo Sirikit na uradnem obisku v Avstriji, bo zvezni prezident Janas v dneh od 17. do 26. januarja 1967 uradno obiskal Tajsko. Tajski kraljevski par je trenutno na zasebnem obisku v Avstriji.

DŽAKARTA. — Po časopisnih vesteh je okrog 50.000 ljudi umrlo za lakoto, ki jo je povzročila velika suša na indonezijskem otoku Lombok, vzhodno od Balija.

KALKUTA. — Severno indijsko državo Bihar so pri- zadele velike poplave. Kakor poroča indijska agen- cija PTI iz Patne, glavnega mesta Bihara, je presto- pilo bregove osem rek in poplavilo več kot tisoč kvadratnih milj zemlje. Po prvih poročilih je priza- detih nad milijon ljudi.

WASHINGTON. — Čeprav je priljubljenost predse- nika Johnsona v ameriški javnosti močno padla, je že zdaj precej gotovo, da bo Johnson tudi pri pred- sedniških volitvah leta 1968 postavljen za kandidata demokratske stranke. Sicer je v široki javnosti in tudi v lastni stranki precej glasov, naj bi za predsedniško mesto kandidiral senator Robert Kennedy, vendar je Johnsonova kandidatura takorekč zagotovljena, od- kar je Robert Kennedy izjavil, da namerava pod- preli Johnsona. Kakšen uspeh na volitvah bo zabe- ležila demokratska stranka z Johnsonom na čelu, bo seveda pokazalo šele leto 1968, toda novejša ame- riška zgodovina pravi, da je bil ponovno izvoljen že vsak predsednik, ki je le kolikorlikoli »uspešno« pre- živel svojo prvo štiriletno dabo.

RIO DE JANEIRO. — Azijske in afriške države so na sestanku v Braziliji, kjer so razpravljali o boju proti apartheidu, zahtevale od OZN, naj na prihod- njem zasedanju Glavne skupščine sprejme odločne ukrepe, da bi popolnoma izkoreninili rasno diskrimi- nacijo na svetu. To zahtevo so podprle tudi evropske socialistične dežele, ki poudarjajo, da politika rasne diskriminacije ogroža svetovni mir. Na posvetovanju v Braziliji je skupina afriških držav obtožila Anglijo, da ni sprejela nobenih učinkovitih ukrepov proti ra- sistični politiki rodezijske in južnoafriške vlade.

SAIGON. — Amerika je v svoji vietnamski vojni dosegla nov »rekord«. Z oporišč na Tajskem, v Juž- nem Vietnamu in v letalonosilci v Tonkinem zalivu so ameriška letala v enem samem dnevu izvedla 156 bombnih napadov na »vojaške cilje« v Severnem Vietnamu. Na področju južnega Vietnam pa je pri- šlo do nove »pomote«, ko so ameriška letala napadla lasno četo, ki je bila prevkar v boju z enotami vietnamskega osvobodilnega gibanja. Med pripadniki ameriške pehote, ki so jih ameriška letala obstrelje- vala z 20-milimetrskimi topovskimi granatami in nji- have položaje zasula z napalm bombami, je bilo večje število ubitih in ranjenih.

SOFIJA. — Češkoslovaška parlijsko-državna dele- gacija, ki jo bo vodil prvi sekretar centralne komi- teja in predsednik republike Antonin Novotný, bo od 12. do 16. septembra uradno obiskala Bolgarijo.

DŽIBUTI. — Potovanje francoskega predsednika de Gaulle po številnih državah sveta se je v francoski Somaliji — zadnji francoski koloniji v Afriki — za- čelo z dokaj neprijetnimi presenečenji. Namesto pri- srčne dobrodošlice je predsednik de Gaulle namreč doživel veliko demonstracijo, ki je izzvenela v od- ločni zahtevi somalijskega ljudstva »Dajte nam svo- bodo in neodvisnost«.

ZENEVA. — Razoročljiva konferenca OZN v Ze- nevi je bila spet prekinjena in bo s delom nadalje- vala verjetno meseca januarja 1967. Pričakovati pa je, da se bodo pogajanja za sklenitev sporazuma o prepovedi izjema atomskega orožja nadaljevala v New Yorku, ko se bodo zunanji ministri 18 držav- članic razoročljivega odbora udeležili otvoritve le- tošnjega zasedanja Glavne skupščine OZN. Čeprav na ženevskih pogajanjih v tem vprašanju niso našli dokončne rešitve, so v pristojnih krogih mnenja, da možnosti za sklenitev takega sporazuma še nikdar niso bile tako ugodne kot zdaj.

LONDON. — Po nenadni prekinitvi pripravljalnih pogovorov med zastopniki britanske in rodezijske vlade, da bi našli izhod iz položaja, ki je nastal po enostranski razglasitvi rodezijske neodvisnosti, so tu- di največji optimisti v angleški prestolnici prišli do spoznanja, da se z rodezijskim predsednikom Ianom Smithom »res ne da govoriti«. Zda je postalo po- vsem jasno, da Smith ne želi nobene rešitve rodezijs- kega vprašanja na lakini podlagi, da bi dobili črni večje pravice.

BUENOS AIRES. — Argentinija je sklenila izročiti zahodnonemškemu oblastem Gerharda Bohnea, enega največjih nacističnih vojnih zločincev, da bi ga po- stavili pred nemško sodišče. Drugi vojni zločinec, ki bo izročen nemškemu sodišču, pa je bivši SS-ovski zdravnik Horst Schumann, kateri že več let živi kot zdravnik v Gani. Oba sta obtožena množičnih umo- rov v času nacizma in sta ob koncu vojne zbežala v inozemstvo.

TRST. — Za deželo Furlanijo-Juljsko krajino je bil imenovan nov vladni komisar prefekt dr. Cappellini, ki je nadomestil dosedanjega vladnega komisarja dr. Libera Mazza, kateri je odšel na novo službeno me- sto v Milan.

Od 8. do 18. septembra:

Jesenski sejem v Zagrebu

Na letošnjem mednarodnem jesen- skem sejmu v Zagrebu bo število u- deleženih oz. zastopanih držav spet naraslo. Prvič bodo na sejmu zastopane države Argentina, Burma, Libi- ja, Mongolija in Španija. S tem bo na sejmu zastopanih skupno 57 držav Evrope, Amerike, Azije in Afrike. Raz- stavljalo bo okoli 6200 tvrdk, od te- ga 5000 inozemskih. Uprava sejma ni bila v stanju, da bi ugodila vsem že- ljam po sodelovanju, ker je postal ogromni 47,5 ha veliki prostor sejma že premajhen.

Zagrebski jesenski velesejem bo prikazal svetovni izbor izdelkov stroj- ne industrije, črne in barvaste meta- lurgije, ladjedelništva, elektroindustri- je, precizne mehanike in optike, ke- mične industrije ter industrije motor- jev in motornih vozil. Poleg tega bo- do razstavljeni tudi izdelki s področ- ja lesne, tekstilne, živilske in grafič- ne industrije ter industrije gradbene- ga materiala in drugih proizvodnih področij. Poleg splošnega dela bo zagrebški velesejem imel tudi letos vrsto posebnih specializiranih razstav.

Svetovni boj ne- pismenosti

Statistični podatki, ki jih zbira specializirana organizacija Združenih narodov UNESCO, kažejo, da je med odraslimi, nad 15 let starimi prebivalci našega planeta kar dobri dve petini nepismenih ljudi. Podrobnejši pregled nam pove, da je velika večina te armade 700 milijonov nepismenih iz nerazvitih dežel Afrike, Azije in Latinske Amerike, torej iz tistega dela sveta, ki je gospodarsko najbolj zaostal. V 85 državah teh celin je UNESCO ugotovila, da od dobrih 200 milijonov šolospособne mladine obiskuje osnovno šolo komaj 110 milijonov ali dobrih petdeset odstotkov. Preprosti račun nam pove, da se na ta način število nepismenih med odraslimi ne manjša, pač pa vsako leto poveča za kakšnih 20 do 25 milijonov.

Kaj torej narediti, da bi se ta velika nepismenost nekega ustavila, kaj ukreniti, da bi se vsaj ne večal in ne poglabljal nevarne struge, ki se zajeđa v naš svet in ki onemogoča vsakršni napredek nerazvitih predelov sveta? Vsi dosedanjí naporí vlad posameznih držav in mednarodnih organizacij so po mnenju generalnega direktorja UNESCO

● ohrabrujoči, ker se vse dežele zavedajo velike nevarnosti nepismenosti;

● nezadostni, ker jih ni mogoče rešiti v okviru razvijajočih se dežel, marveč le z veliko večjo pomočjo vsega sveta.

Cilji vseh vlad dežel v razvoju in vseh organizacij, ki se ukvarjajo z reševanjem problema nepismenosti, stremijo za tem, da bi osnovno šolanje postalo na vsem svetu brezplačno in obvezno. V zadnjih letih je UNESCO organizirala več pomembnih mednarodnih konferenc, na katerih so bili sprejeti načrti, ki vzbujajo upanje, da bodo v naslednjih dveh desetletjih ustvarjeni pogoji za redno osnovno šolanje vseh šolospособnih prebivalcev sveta. Ta problem je torej po vsej verjetnosti na najboljši poti, da enkrat za vselej izgine z obličja naše zemlje.

Nekoliko drugačen pa je položaj z vojsko nepismenih starejših ljudi. Akcijski načrt UNESCO predvideva, da je treba še v tem desetletju posredovati znanje pisanja in branja vsaj 330 milijonov od skupno 700 milijonov nepismenih. Gotovo bodo največje napore pri tem prispevale vlade prizadetih dežel, vendar pa je posebej jasno, da same ne bodo mogle izpolniti vseh ogromnih nalog, ki se postavljajo v tej zvezi. Potrebna je torej ustrezna pomoč, ki mora biti tako materialnega kot tudi moralnega značaja. Po izdelanih načrtih UNESCO bi v ta namen potrebovali okoli 2 milijardi dolarjev; 75 odstotkov potrebnih sredstev bi morale prispevati dežele v razvoju same, preostalih 25 odstotkov pa naj bi znašala pomoč drugih držav.

Omenjenih 75 odstotkov ali pol-drugo milijardo dolarjev predstavlja po mednarodnih ugotovitvah komaj 0,14 odstotka nacionalnega brutodoklada držav v razvoju, kar pomeni, da bi moral biti načrt vsekakor izvedljiv. Tudi ostalih 25 odstotkov ali okroglo 500 milijonov dolarjev, ki naj bi jih prispevale razvite države, ne bi smelo predstavljati nepremostljive ovire, če pomislimo, da znašajo izdatki za oboroževanje vsako leto najmanj 130 do 150 milijard dolarjev.

Le majhen odstotek vojaških izdatkov bi torej že zadostoval, da bi na stotine milijonov ljudi rešili nepismenosti in tako rešili enega izmed glavnih problemov, ki ovirajo nadaljnji razvoj človeštva. Ker je bil načrt UNESCO soglasno sprejet tudi na Glavni skupščini OZN, je pričakovati, da bo svetovni boj nepismenosti v doglednem času rodil zaželjene uspehe.

Začelo se bo novo šolsko leto

Na Dunaju, Gradiščanskem in Nižjem Avstrijskem že prihodnji ponedeljek, v ostalih zveznih deželah pa teden pozneje se bo začelo novo šolsko leto. Po dveh mesecih velikih počitnic se bodo spet odprla šolska vrata in mladina bo znova zasedla šolske klopi, da se z učenjem oboroži za poznejši življenjski boj. Za šolarje in njihove učitelje se začena novo delo, za starše pa pomeni začetek šolskega leta dodatne skrbi, saj je v veliki meri prav od dnih odvisno, kako bodo njihovi otroci napredovali v šoli, kjer si morajo pridobiti potrebno podlago, da bodo v poznejšem življenju lahko postali koristni člani človeške družbe.

V avstrijskem obveznem šolstvu se šolsko leto 1966-67 začena z novostjo — 9. šolsko leto ali tako imenovani politehnični letnik — ki postavlja pristojne oblasti pred velike probleme. Podaljšanje obveznega šolanja pomeni večje število šoloobveznih otrok, pomeni pa zaradi tega tudi potrebo po večjem številu učiteljev in učnih prostorov. Samo za prve razrede ljudske šole je letos v Avstriji prijavljenih okroglo 118.000 otrok, toda celotno število šoloobveznih otrok bo znašalo 953.000. Ker pa vsi šolarji devedega letnika ne bodo obiskovali politehničnega razreda, marveč bodo prestopili na razne višje šole, bo obvezne sole (ljudske, glavne in posebne) obiskovalo okoli 866.000 otrok, kar je približno za 13.000 več kot v minulem šolskem letu. V prihodnjih letih se bodo te številke še povečale in za

šolstvo odgovorne činitelje iz leta v leto postavljale pred nove probleme.

Vsako leto znova pomeni začetek šolskega leta poseben problem zlasti za nas koroške Slovence. Imamo zakon, ki sicer načelno tudi našim otrokom zagotavlja pouk v materinem jeziku, toda v praksi so tega pouka deležni samo tisti

otroci, katerih starši jih h temu izrecno prijavijo. Torej pomeni v naših razmerah vsak začetek novega šolskega leta tudi nov boj za materin jezik, boj, ki ga nam predpisuje zakon, kateri je bil leta 1959 sklenjen mimo vseh naših upravičenih zahtev in utemeljenih predlogov.

Kakor vsako leto, tako tudi letos pred začetkom novega šolskega leta opozarjamo starše na južnem Koroškem, da pravočasno poskrbijo — v kolikor tega niso napravili že pri vpisovanju — za prijavo svojih otrok k dvojezičnemu pouku in jim tako zagotovijo šolsko izobrazbo v materinem jeziku in v jeziku naroda-soseda. Tako izobrazba je najboljša jamstvo za mirno sožitje v deželi.

80 let dr. Angele Piskernik

Prejšnji teden je — še vedno sredi ljubljenskega znanstvenega dela — obhajala svoj 80-letni življenjski jubilej dr. Angela Piskernik, naša ožja rojakinja iz Ljubljane pri Železnih Kapli in znana slovenska znanstvena ter kulturna delavka.

Življenjska pot naše jubilarke je bila v dvojnem pomenu pot borbe: zaradi svoje narodne zavednosti si je

že v mladih letih nakopala sovražstvo narodnih nasprotnikov in je morala službo iskati izven ožje domovine; bila pa je tudi prva Slovenka, ki je dosegla doktorski naslov v času, ko je bil ženskam dostop na visoke šole še zelo otežkočen.

Po obisku domače ljudske šole in učiteljskega v Celovcu je leta 1910 maturirala v Grazu in nato študirala naravoslovne vede na dunajski univerzi, kjer je bila leta 1914 promovirana za disertacijo z botaničnega področja. Zaradi aktivne dejavnosti v slovenskih prosvetnih društvih je morala po končanem študiju dve leti čakati na državno službo, katere pa tudi potem ni dobila doma na Koroškem, marveč v Ljubljani, kjer je leta 1916 postala asistentka v takratnem Kranjskem deželnem muzeju. Pozneje se je posvetila pedagoškemu delu in poučevala najprej na gimnazijah v Novem mestu in Ljubljani, nato pa tudi na univerzi in višji pedagoški šoli v Ljubljani.

Med drugo svetovno vojno je bila internirana v zloglasnem taborišču Ravensbrück, kjer je tik pred koncem vojne po zaslugi sovjetskih čet ušla smrti v krematoriju.

Važno področje njenega življenjskega dela je boj za enakopravnost žena, za katerih pravice se ni potegovala le v časopisih in revijah, marveč tudi v tem, da je ustanavljala ženska društva in vzpodbujala žen-

Dubrovniške poletne igre so bile tudi letos lep uspeh

Že sedemnajstič so bile letos v starodavnem Dubrovniku uprizorjene tradicionalne poletne kulturne prireditve, ki so domačinom in tujim gostom predstavile številne ansamble in umetnike iz mnogih držav sveta.

Od 10. julija do 24. avgusta je bilo v okviru tega festivala skupno 88 prireditev, od tega 35 dramskih predstav, 34 glasbenih večerov in 12 folklornih nastopov, poleg tega pa še 7 polnočnih serenad. Sodelovalo je več kot tisoč izvajalcev iz 13 evropskih in drugih držav. Festivalne prireditve si je ogledalo 55.000 oseb, med njimi — kakor računajo — do 70 odstotkov tujih turistov, ki so v Dubrovniku in okolici preživljali svoj letni dopust in za katere so bile prireditve še posebno zanimive, saj so jim nudile bogat pregled kulturno-umetniške dejavnosti v Jugoslaviji.

Prav tako prejšnji teden so se zaključile letošnje poletne prireditve v Splitu, v katerih okviru se je od 21. 7. zvrstilo 39 različnih kulturno-umetniških manifestacij. Tudi v Splitu je bilo med obiskovalci posameznih predstav zelo veliko tujih turistov, ki so pokazali posebno zanimanje za nastope znanih jugoslovanskih folklornih ansamblorov ter za balne in operne predstave. Največja privlačnost letošnjih prireditev v Splitu pa je bil nedvomno festival popularnih jadranskih pesmi.

Japonska televizija najmodernejša na svetu

Japonska radijska in televizijska družba Nippon Hoso Kyokai ali kratko NHK je najmočnejša televizijska postaja v Aziji, po svoji opremi pa nedvomno najmodernejša na svetu sploh. Zaposluje približno 15.000 ljudi, njeno poslopje je zgrajeno na površini 100.000 kvadratnih metrov, kjer so urejeni velikanski, luksuzni in tehnično popolni prostori.

Kadar Japonec vključi televizijski sprejemnik, lahko izbira program na desetih kanalih. NHK ima od tega le dva kanala, ostalih osem pa je last privatnih japonskih televizijskih družb, ki delajo propagando za razna industrijska podjetja. Splošni kanal uradne japonske televizije oddaja vsak dan 18 ur in pokriva 98 odstotkov japonskega ozemlja. Izobrazovalni ali drugi kanal pripravi vsak dan 15-urni spored, medtem ko je mogoče barvno televizijo gledati le tri ure na dan. V okvir NHK spada tudi program tokijskega radia, ki obsega prvi in drugi program ter poseben program za tujino. Poleg glavne japonske televizijske postaje NHK v Tokiu je na Japonskem še deset televizijskih postaj, ki oddajajo programe za ožja območja.

Na splošnem kanalu japonske televizije, ki oddaja 18 ur na dan, je največ oddaj kulturne in vzgojne narave, in sicer 45,8 odstotka. Informativne oddaje so na drugem mestu z 29,8 odstotka, zabavni program pa obsega 24,5 odstotka. S takšnim razporedom v prid kulturnim in vzgojnim oddajam se razen sovjetske ne more pohvaliti nobena evropska televizija.

Prostori japonske televizije so velikanski, luksuzni in tehnično popolni. V Tokiu je 9 študijev v velikosti 50×50 metrov in štirje študiji v velikosti 100×100 metrov. To so velikan-

ske dvorane z bogatim svetlobnim parkom, v katerih se da improvizirati takorekoč vse — celo kolesarske tekme. Glavna japonska televizijska postaja ima 6 nadstropij nad zemljo in 9 nadstropij pod zemljo.

Kakor so popolne tehnične naprave japonske televizije, tako je najboljše izšolano tudi strokovno osebje, ki je napravilo glavno preizkušnjo v času olimpijskih iger, ko so morali športna tekmovanja v največji naglici snemati in oddajati na vse strani sveta. Po olimpiadi je upravni odbor ugotovil, da je edini pogoj za brezhibno delo v tem, da ima televizija snemalce, ki so specializirani za posamezna področja. Tako delajo zdaj na japonski televiziji snemalci, ki prenašajo samo športne dogodke, drugi se posvečajo samo gledališču, tretji koncertom, posebne snemalce imajo za dokumentarne posnetke itd.

Kakor v skoraj vsem zabavnem življenju se je tudi na japonski televiziji občutno uveljavila tuja glasba, ki obsega 80 odstotkov glasbenega programa, in to tako v zabavni kot resni glasbi. Poleg tega uvršča japonska televizija v svoj program že nekaj let drame ne-japonskih avtorjev. Tuja dramatika ima na japonski televiziji rezervirani dve uri na teden. Prikazujejo evropsko klasiko, dela sodobnih evropskih in ameriških dramatikov; prirejajo vse novosti svetovnih gledaliških odrov, in sicer še pred premierami teh del v gledališču. Zelo pogostni so tudi filmi, predvsem seveda domači, medtem ko imajo na primer za ameriške filme predvideni tedensko dve uri ali po 1 ameriški film vsak teden. Primer ameriškega filma navajajo zato, ker je spored japonske televizije sploh pod očitnim ameriškim vpli-

Kulturne drobtine

● Prosvetno društvo Svoboda „Tone Čufar“ na Jesenicah že deseto leto goji lesne stike z obmejnimi kraji v Italiji in na Koroškem. Že v prvi polovici „jubilejnega“ leta je društvo priredilo šest gostovanj v Čedadu, Ukvah, Doberdobi, Trbižu in v okolici Vidma, za prihodnje mesece pa ima poleg ponovnih obiskov v obmejnih italijanskih krajih predvideno tudi kolektivno slikarsko razstavo v Beljaku ter prosvetno-turistično prireditev, na kateri bodo člani društva z barvnimi diapozitivi, instrumentalnim, vokalnim in folklornim ansamblom prikazali Gorenjsko v sliki, glasbi, pesmi in plesu.

● Ob letošnjem VII. mednarodnem kongresu prazgodovinskih ved v Pragi so v Slovenskem narodnem muzeju v Bratislavi odprli bogato razstavo z naslovom „Iz prazgodovinske umetnosti na Slovaškem“. Razstavljene so bile predvsem bogato okrašene lončene posode iz mlajše kamene dobe ter nenavadno lepi primerki kulturne keramike iz starejše železne dobe. Gradivo je zelo pomembno za primerjavo sodasnih kulturnih dosežkov davnih ljudstev v evropskih deželah.

● Ansambel kulturno-umetniškega društva beograjskih železničarjev „Branko Cvetković“ je priredil izredno uspešno gostovanje po Franciji, kjer je imel sedem koncertov, ki jih je obiskalo skupno 28.000 poslušalcev. V Parizu so beograjsko skupino zaradi njenega velikega uspeha povabili na ponovno gostovanje.

● V Zagrebu bo od 10. do 17. septembra VI. mednarodni festival študentskih gledališč, ki bo imel značaj uradnega festivala mednarodne unije študentskih gledališč ISTU. V uradni konkurenci festivala bodo študentske igralske skupine iz 15 držav uprizorile 26 odskih del.

● Po nedavnem obisku španske plesne skupine „Antonio“ v Sovjetski zvezi gostuje trenutno v Španiji sovjetska plesna skupina „Mojsejev“, ki ima na sporedu 31 nastopov. To je prva kulturna izmenjava med obema deželama po letu 1936.

sko samozavest. Glavni doprinos pa je njeno strokovno delo na biološkem področju in na področju varstva narave. Njena knjiga »Ključ za določanje cvetnic in praprotnic« je še vedno edino domače tovrstno delo, priznanje pa zaslužijo tudi njeni številni strokovni članki, razprave, predavanja, učbeniki in priročniki, kar vse priča o dolgoletnem požrtvovalnem trudu in velikem strokovnem znanju.

Dr. Angela Piskernik pa je ostala vedno povezana tudi s svojo ožjo domovino in njenim slovenskim prebivalstvom, katerega življenje, običaje in narodopisne posebnosti je posredovala javnosti in tako opozarjala na boj, ki ga koroški Slovenci vodimo za enakopravno življenje na domači zemlji.

Ob njenem življenjskem jubileju, ki ga je obhajala še vedno polna volje in moči za delo, se številnim čestitkam pridružujemo tudi koroški Slovenci z najboljšimi željami!

vom, zato pa si je Japonska ohranila popolno „neodvisnost“ na tehnični plati, saj je celotna tehnična oprema japonske televizije domačega izvora.

Zanimiv je tudi podatek, da japonska televizija od države ne dobiva nobene podpore, marveč krije vse stroške iz naročnine, ki jo plačuje 16 milijonov televizijskih naročnikov in še precej milijonov radijskih naročnikov. Pri tem pa je naročnina še razmeroma ugodna: znaša 200 jenov na mesec, povprečna mesečna plača na Japonskem pa je 20.000 jenov. Kljub temu pa japonska televizija pri financiranju svojih oddaj nikakor ne varčuje, kakor nam pokažejo naslednji podatki: polurna dramska oddaja, ki zaposli kakih 10 igralcev, scenografa in kostumografa, skladatelja in drugo pomožno osebje ter je avtorju treba plačati okoli 100.000 jenov honorarja, stane televizijo skupno kakih 700.000 jenov; posebni enourni filmi, ki jih na Japonskem izdelujejo zelo veliko, pa stanejo približno po 2 milijona jenov.

Televizija je danes na Japonskem najbolj popularna ustanova ter ima zelo velik vpliv na oblikovanje javnega mnenja. Ker je z ozirom na idejno usmerjenost pod močnim vplivom vlade, je povsem razumljivo, da predstavlja važno orodje vladajoče stranke.

Če spregledamo to „lepošno napako“, potem je treba ugotoviti, da združuje japonska televizija brezhibno tehniko, popolno organizacijo dela in neoporečno znanje svojih ljudi, kar ji omogoča, da sta hitrost in spretnost njenega dela naravnost osupljivi. Ta velikanški aparat dela v popolni tišini, toda odmev tega dela sega daleč čez meje Japonske.

Geschehen in

Südkärnten

11

Die slowenischen Kulturvereine in den Fremdenverkehrsorten des gemischtsprachigen Gebietes Kärntens und in ihrer Umgebung widmen in den Sommermonaten in immer größerem Maße ihre Tätigkeit der kulturellen Betreuung der Sommergäste, die in diesem Gebiet ihren Urlaub verbringen. Im Rahmen dieser Betreuung veranstalten ihre Chöre Konzerte und Liederabende, bei welchen sie für die Sommergäste Lieder in slowenischer und deutscher Sprache zum Vortrag bringen.

Mit solchen Konzerten und Liederabenden begannen in diesem Sommer die slowenischen Kulturvereine „Svoboda“ in Loga vas/Augsdorf und „Edinost“ in Skofiče/Schöffing am See im Hotel Excelsior am Wörther See. Ihnen folgte der slowenische Kulturverein „Danica“ in St. Vid v Podjuni/St. Veit im Jauntal. Sein Chor konzertierte bisher in Skočjan/St. Kanzian am Klopeiner See, am Zablaiški jezero/Turner See und am Malo jezero/Kleiner Klopeiner See. Am Zablaiški jezero/Turner See konzertierte auch die vereinigten Chöre des Slowenischen Kulturverbandes aus Podjuni/Jauntal. Die Chöre aus Globasnica/Globasnitz und Šteben/St. Stefan veranstalteten in zwischen Konzerte in den Fremdenverkehrsorten Reka/Mühlbach, Biličevs/Ludmannsdorf und St. Primus/St. Primus in Jauntal.

Neben diesen Konzerten fanden in diesem Sommer auch in vielen Fremdenverkehrsorten Liederabende slowenischer Gruppen statt, die entweder auf Wunsch der Hoteliers, Gastwirte und Pensionsinhaber oder auf Wunsch der anwesenden Sommergäste veranstaltet wurden und bei denen die Gruppen vor allem Kärntner slowenische und deutsche Volkslieder sangen. In Biličevs/Ludmannsdorf z. B. sind auf Wunsch der Gäste diese gemütlichen Liederabende schon zu einer wöchentlichen Regelmäßigkeit geworden.

Die Gäste, die an diesen Konzerten und Liederabenden teilgenommen haben, zollten den Sängern reichen Beifall und waren allgemein begeistert. In Kärnten neben der slowenischen Sprache und Gastfreundschaft auch das slowenische Kulturgebiet kennenlernen. Durch diese Konzerte wurden neue freundschaftliche Bande angeknüpft, was sowohl ein Beitrag zur Förderung des Fremdenverkehrs in Kärnten ist, als es auch der Völkerverständigung im europäischen Raum dient.

Po vremenski katastrofi:

Prijateljska pomoč iz Slovenije in Furlanije-Juljske krajine

Za tehnično ekipo iz Kranja ki jo je takoj v prvih dneh po vremenski katastrofi poslal na pomoč prizadetim krajem Zgornje Koroške Izvršni svet SR Slovenije in ki dela v Dellachu v Dravski dolini, je koncem minulega tedna prispela tudi ekipa 13 gasilcev z dvema specialnima voziloma iz Jesenic v Beljak, kjer pomaga v opustošenih mestnih četrtih odstranjevati gruč in blato.

Skoraj istočasno sta tudi vlada Furlanije-Juljske krajine in mesto Trbiž poslala v Beljak in okolico na pomoč ekipo 40 moč z 11 vozili. Ta ekipa je bila medtem premeščena v Dellach v Dravski dolini, kjer dela skupno z ekipo iz Slovenije, z ekipo z Dunaja in pionirsko enoto avstrijske vojske. Medtem je na Koroško prispela druga ekipa, sestavljena iz gasilcev iz Vidma, Gorice in Trsta, ki je bila prav tako poslana v Dellach, kjer se je v nedeljo pod pritiskom 10.000 kubičnih metrov naplavljenega gramoza zrušil jez pred tovarno lepenske Taurer, vsled česar je bilo to naselje znova ogroženo.

V pomoč prizadetemu prebivalstvu se je vključila tudi angleška organizacija za zaščito otrok. Začetkom tedna je s prvo pošiljko iz Londona poslala 1600 kg otroškega perila, obleke in posteljnine. Medtem so na Koroško prispela nadaljne njene pošiljke.

Alkoholizem postaja vedno bolj pereč problem sedanje človeške družbe. Zdravstvena statistika navaja vznemirljive številke. Ta čas je v Avstriji okroglo stotisoč težkih alkoholikov, notoričnih pijancev. Pri tem je posebno žalostno, da med njimi številno mladoletnih pivcev presega že tretjino tega števila.

Tudi po naših krajih naletimo na vedno pogostejše primere zlorabljanja alkohola. Pije se ogromno in vse preveč. Zaskrbljenost, da postanemo tudi po naših krajih s časoma ljudstvo pijancev, je upravičena.

Mnenja o tem, kaj sta alkoholizem in zloraba alkohola, so se v zadnjih desetletjih bistveno spremenila. Svojčas je prevladovalo mnenje, da so pijanci ljudje, ki mrzijo delo ali pa taki, ki zaradi beraškega zaslužka s

LETNI SEJEM NA TRAVNIKU V PLIBERKU

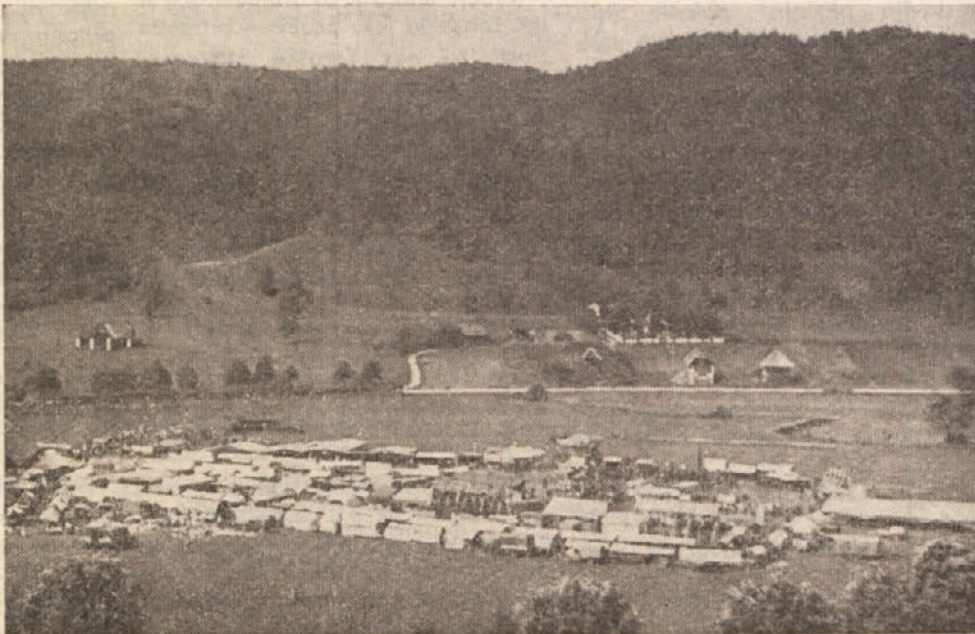
Jutri se začne vsakoletna največja ljudska slavnost v Podjuni — Pliberški letni sejem na travniku — prireditev, ki se ponavlja od leta 1393, ko je vojvoda Albrecht III. Pliberku podelil sejmsko pravico. Istočasno je dal na razpolago znan sejmski travnik, mestni očetje pa so mu morali za dneve sejma plačati najemnino. Ta navada je ostala, ko je prišel travnik v last drugih. Najemnina je bila simbolična: drobci raznih začimb kakor popra, muškata ter žebličkov in tri vsakokrat veljavni novci najmanjše vrednosti. Najemnino so mestni očetje prinašali v slovesnem aktu v viteških opremah, običaj, ki se je ohranil vse v današnje dni.

Tri dni od sobote popoldne do vključno ponedeljka bo trajalo sejmsko življenje in vrvenje. V soboto ob dveh bo pohod domačih obrtnikov in proizvajalcev „z robo in rajo“ na sejmišče, nakar bo župan nastavil prvi sodček sočnega sorgendorškega piva. Zvečer ob pol devehil bo velik ognjemet. V

nedeljo ob pol dveh bo izpred glavne šole slavnostna povrka z znamenjem tržne pravice na sejmski travnik, kjer bo slavnostna otvoritev sejma. Med zastopniki javnega življenja bodo letos prvič navzoči tudi predstavniki Mežiške doline, od koder zaradi ugodnega mejnega prometa Pliberčani pričakujejo številen obisk. V ponedeljek se bo pričela prosta prodaja.

Semanji dnevi v Pliberku bodo

povezani z vseljusko veselico, kjer bo dosti zabave za staro in mlado. Na travniku bo bogato zaseden zabavni park, na več krajih pa bo igrala godba za ples. Tako bo v Breznikovem šotoru spet igrala godba „Robinson“, pri Schwarzlu pa ansambel Ortan iz Prevalj. Na sejmu bo za nakup na razpolago tudi mnogo blaga, pri čemer opozarjamo predvsem na podjetja, ki inserirajo v našem listu.

Pred pričetkom šolskega leta:

Pot v šolo ne sme biti pot v smrt!

Nezgode v cestnem prometu in smrtni izidi teh nezgod so iz leta v leto v naraščanju. Vedno pogostejše dogaja, da postanejo žrtev teh ne-

zgod otroci, med njimi največkrat taki, ki jih pričetek vstopa v ljudsko šolo prisili, da se morajo podati v cestni vrvež, katerega še niso dovolj vajeni in katerega predpise ne poznajo. Kako ogroženi so otroci na cesti, vidimo zlasti iz tega, da je lani na avstrijskih cestah smrt doletela 146 otrok, nadaljnjih 6099 otrok pa je bilo poškodovanih.

V zvezi s tem so ob pričetku šolskega leta zvezo ministrstvo za trgovino, obrt in industrijo, zvezno ministrstvo za notranje zadeve in deželni glavarji skupno s kuratorijem za varnost pri prometu določili, da sta meseca september in oktober v nadziranju cestnega prometa prvenstveno posvečena varnosti otrok na šolski poti. Pot v šolo ne sme biti pot v smrt! Zato morajo biti šolska pota primerno zavarovana.

Kakor pa iz izkušenj vemo, nobena varnost pešcev v cestnem prometu ne pomaga nič, če jo udeleženci cestnega prometa niso prevzeli kot moralno zapoved. To zapoved je treba zlasti otrokom v predšolski dobi in v prvih letih obiska šole tolmačiti v vseh njenih oblikah in jo »vcepiti v glavo«. Starši, katerih otroci

bodo v kratkem nastopili prvo pot v šolo, imajo sedaj med drugim tudi nalogo, da privadijo otroke na pravilno zadržanje v cestnem prometu. Dopovedati jim morajo, da ceste ne smejo prečkati prej, preden se niso ozrli najprej na levo, potem pa na desno in se prepričali, da se jim ne bliža nobeno motorno vozilo. Navaditi jih morajo, da bodo dobili pravi občutek za brzino motornih vozil in za čas, ki ga potrebujejo za prečkanje ceste. Predvsem pa jih morajo navaditi zadržanja na križiščih in tega, da smejo na odprti cesti brez stranskih pločnikov za pešce hoditi le na skrajnem levem robu ceste.

Ob pričetku šole pa naj vzamejo matere še dvoje k srcu: Zjutraj morajo otroke zbuditi pravočasno, da se bodo pred nastopom šolske poti docela zdržali in da jim v šolo ne bo treba hiteti. Pot v šolo za prvo razrednike naj uredijo tako, da bodo šli vedno v skupini starejših otrok, ki so že navajeni cestnega prometa, in ki prej spoznajo nevarnost, ki se jim na cesti bliža, kot pa prvorazrednik, katerega glava je prav prve tedne polna skrbi, tu in tam pa tudi strahu, kaj ga v šoli vse čaka.

da se ga lotijo druge bolezni ali da se povrne v prejšnji štadij alkoholizma.

Alkoholizem današnjega časa pospešuje predvsem nebrzdana reklama za alkoholne pijače. Ta reklama je močno dvignila potrošnjo alkohola. Izdatki avstrijskega prebivalstva za alkoholne pijače so leta 1964 znašali okoli 9 milijard šilingov, kar je državi na davkih vrglo okoli 800 milijonov šilingov. Če pa upoštevamo, da morata socialno zavarovanje in narodno gospodarstvo odšteti vsako leto nad milijardo šilingov za zdravljenje alkoholnih bolnih in posledic takega obolenja, potem vidimo, kako nesmiselna in škodljiva je propaganda za alkoholne pijače.

Zato je alkoholizem veliko družbeno in narodno zlo, ki ga je treba odpravljati in pred njim svariti, kjer je za to priložnost. Končno je v interesu nas vseh, da ostanemo ljudstvo treznih, duševno zdravih in telesno čilih ljudi.

PLEMENSKI SEJEM V LIENZU

V sredo 7. septembra bo v Lienzu plemenski sejem za krave in telice pincgavske pasme. Na sejmu bo prignanih 160 krav in telic, ki bodo visoko breje ali pa s telefom. Pričetek sejma ob pol desetih uri dopoldne.

O B J A V A

Na Državni gimnaziji za Slovence v Celovcu so 12. septembra 1966 ob 8. uri ponavljalni izpiti.

V torek 13. septembra so sprejemni izpiti za prvi razred. Prijave ali vsak četrtak od 8. do 10. ure v šolski pisarni ali pa pismeno na naslov: Direktion des Bundesgymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, Lerchenfeldstraße 22. Potrebni dokumenti so rojstni list, dokaz avstrijskega državljanstva, zadnje letno spričevalo po uspešno opravljenem 4. šolskem letu na ljudski šoli.

V sredo 14. septembra je od 14. do 16. ure vpisovanje za vse razrede, v četrtak ob 9. uri začetna služba božja in ob 13.15 prvi redni pouk.

Ravnateljstvo

LOJZE UDE

JE PREJEL DRABOSNIAKOVO PRIZNANJE

Kakor smo že poročali, je pred kratkim znanstvenik in raziskovalec koroškega vprašanja Lojze Ude v Ljubljani praznoval svojo sedemdesetletnico. V počastitev njegovega jubileja in njegovega dela so mu prejšnji teden ob priložnosti njegovega bivanja na Koroškem predstavniki Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in Slovenske prosvetne zveze priredili kosilo v hotelu „Koročan“ v Sekiri.

Ob tej priložnosti so mu izročili tudi spominsko darilo in „Drabosnjakovo priznanje“, s katerim ga je Slovenska prosvetna zveza ob njegovem življenjskem jubileju odlikovala za njegovo znanstveno raziskovalno delo v prid koroških Slovencev.

Od 8. septembra naprej:

AVTOBUSNI PROMET ŽELEZNA KAPLA—LEPENA

Občinski svet občine Železna Kapla-Bela in uprava avstrijske pošte sta se sporazumela za uvedbo avtobusne linije Železna Kapla—Lepena. Po poskusni vožnji je pričakovati, da bo pričel poštni avtobus na tej 7,5 km dolgi progi voziti že 8. septembra. V glavnem bo tudi ta proga, kakor proga Železna Kapla—Obirska, služila otrokom za olajšanje šolske poti.

Avtobus na novi progi bo vozil dvakrat dnevno in sicer zjutraj in popoldne. Njegova zadnja postaja bo pri Rastočniku, med potjo pa bo imel še tri postajališča. Občina je tudi za to progo zagotovila jamstvo za rentabilnost obratovanja.

V nedeljo 4. septembra:

MOTO-CROSS NA LJUBELJU

Pod pokroviteljstvom turistične agencije „Kompas“ priredi Avtomoto-društvo Tržič prihodnjo nedeljo svoje četrte dirke za Veliko nagrado Jugoslavije v moto-crossu. Istočasno se bodo udeleženci dirk borili tudi za pokal Karavank.

Po dokončnih prijavah se bo ljubljanskega moto-crossa udeležilo 15 tekmovalcev iz Jugoslavije in sicer z novimi tekmovalnimi stroji češke proizvodnje ČZ. Poleg Jugoslovancev se bo dirko udeležilo še 14 tekmovalcev iz 9 držav, med njimi tudi iz Avstrije. Prvič bo pri dirkah zastopana tudi Finska. Favorit Velike nagrade Jugoslavije Ljubelj 66 in trenutno vodeči v Cup Karavank v moto-crossu je 33-letni Avstrijec Manfred Klerr.

Letošnje dirke bodo spremenjene v toliko, da bo imela proga 3 ostre zavoje na desno in bodo morali tekmovalci skozi 30 vrtic.

KOLENDAR

Petek, 2. september: Štefan
Sobota, 3. september: Doroteja
Nedelja, 4. september: Rozalja
Ponedeljek, 5. september: Lovrencij
Torek, 6. september: Ceharilja
Sreda, 7. september: Marko
Četrtek, 8. september: Roj. M. D.

PLANIKA IN VETER

V skritem koticu pod skalnim grebenom je rasla družinica planik. Tiho in nemoteno so živele. Srečne so bile, kadar so se čez skalo razsuli sončni žarki, dremale so v jutranji megli in pogovarjale so se z vetrom, ki je prihajal iz doline, se nerodno zapletal v košate smreke, drsel preko grmičevja, zažvižgal skozi kljukaste viharne in se vzpel v višino. Pravi je o vaseh, o mestih, o ljudeh, ki so ga veseli, ker jim prinaša hlad v neznosni poletni vročini.

»Kakšni pa so ljudje?« je vprašala najlepša med planikami.

»Bodi vesela, lepota, da jih ne poznaš! Seveda dobri so in hudobni, srečni in nesrečni,« ji je odvrnil veter.

»Ali ljudje ljubijo cvetlice?« je dalje poizvedovala.

»O, da, ljubijo jih na svoj način. Malo jih je, ki si cvetlico samo ogledajo, se s tiho mislijo nasmehejo in gredo svojo pot. Mnogi cvetlice niti ne opazijo. Nekateri pa jih utrčajo in neso s seboj, vtaknejo jih v vazo, kjer nekaj dni hirajo in nato umro.«

»In kaj potem?« je vprašala planika »Naredi seme?«

»Kaj pa! Vržejo jih v smeti, tam zginejo do kraja. Vidiš, to je človekova ljubezen do cvetlice!«

»Kako strašna ljubezen!« je tiho vzdihnila planika.

Tedaj je veter prestrašeno zašumel: »Glej, glej, po bližnji skali se vzpenja človek! Kaj neki išče? Morda planike, saj tam jih ni. Vrača se. Oh, sedaj se je lotil vaše skale. Že pleza navzgor. Kmalu bo tu.«

»Veter, veter, vrzi ga nazaj. Zapihaj, kolikor moreš! Ne pusti ga do nas!« so prosile planike.

In veter se je pognal v človeka z vso silo. Odsel mu je klobuk in že je bil vesel, da mu je s klobukom odnesel tudi glavo. A glavo je človek samo obrnil v stran, da mu ni jemalo sape in da je mogel dihati. Po trebuhu je lezel navzgor, oprijemajoč se z rokami.

Z grozo so ga gledale planike.

»Veter, pomagaj!« so ječale.

»Močnejši je od mene, ne morem ga ustaviti,« je odgovoril.

»Tu so, tu so, kar cel šopek jih je,« je veselo zavpil človek. »Ali naj vse utrčam?«

»Samo eno, najlepšo!« je nekje spodaj zaklical ženski glas.

Trenutek je človek neodločen zrl planike, a že je stegnil roko in grebel med stebelci:

»Tebe bom, ti si največja,« in škrtnilo je stebelce, najlepše planike. Izmotal jo je iz šopka in ogledoval druge:

»Škoda jih je pustiti, tako so lepe!« Preložil je cvet v levico in že je iztegnil desno roko proti šopku. Vendar se je premislil in se začel previdno spuščati navzdol.

»Spremil ga bom,« je zatulil veter, »da vidim, kaj bo napravil s planiko. Prinesem jo nazaj živo ali mrtvo!«

In zdrvel je za človekom.

Preplašene planike so ostale same in žalostno zrlle na štokre prelomljenega stebelca svoje najlepše sestrice.

Niže doli je moški izročil planiko svoji spremljevalki.

»Kako je lepa, take še nisem videla!«

V roki je že držala šopek planinskega cvet-

ja, vanj je vtaknila še planiko.

»Tudi tebe je našel,« jo je sočutno nagovoril planinski mak.

»Kaj bo le z nami?« je vzdihnil encijan, druge cvetlice so žalostno molčale. Planika je zbegano strmelo okoli sebe. Začutila je hladilni dih gorskega vetra. Dvignila je glavico in zašepetala:

»Ne zapusti me, dobri veter!«

V dolini je ob cesti stal avtomobil. Moški in ženska sta vstopila. Motor je zabrnal in avto je šinil po gladki cesti. Po dalji vožnji se je ustavil pred veliko hišo s širokim stopniščem.

Cvetlice so se znašle v sobi na pogrnjeni mizi. Nato je nekdo prinesel kozarec vode in jih vtaknil vanj.

»Prav tako, kot je pravil veter,« je pomislila planika. »Nikoli več ne bom videla sonca, ne sestrice, ne vetra. In tako rada bi živela!« Zajokala je in z njo druge cvetlice.

V sobo so prihajali veliki in mali ljudje, občudovali so cvetje, otipavali liste, šteli prašnike in gladili žametast cvet planike. Moški se je bahal, kje in kako jih je našel in bil ponosen na svoje junaštvo.

Dneve in noči se je planinski veter potepal okoli hiše. Hotel je odnesti planiko. Le kako?

Toda nekega dne, ko so cvetlice že skoraj umirale in venele, je veter videl žensko, ki je postavila na mizo veliko knjigo in odprla belo, prazno stran. Iz kozarca je začela jemati cvet za cvetom in jih polagati na papir. Pri-trdila je stebelce, razkročila cvetne liste in ure-dila zelenje. Dolgo jih je ogledovala, nato jih je pokrila z belim, trdim papirjem. Nanj je na-grmčila kopicico debelih, težkih knjig.

Veter je osupnil. Zdelo se mu je, da sliši, kako se pod težo tro nežna vlakenca.

»Zakaj v knjige? Zakaj uteži? Kako strašna smrt! Uboga planika, uboge cvetlice! Ali jih ne bo vrgla v smeti?«

Planil je v sobo skozi odprto okno, razma-jal zavese, zavrtel se je po mizi, a težkih knjig ni mogel razmakniti.

Zahtel je od bolečine in nemoči, lepa pla-nika pa ga ni več slišala.

France Bevk:

Pleši, pleši, črni kos

Pleši, pleši, črni kos,
kaj boš pravil, da si bos!
Pleši, pleši, da boš zdrav,
pa obuj se, da bo prav.
Čuk ti čevlje naredi,
da ti noga ne zboli.

Pleši, pleši, črni kos,
kaj boš pravil, da si bos.
Sova ti na dudo piska,
žaba na svoj meh pritiska.
Pleši, da se ugreje kri,
da se vreme naredi!

Pleše, pleše črni kos,
noče čevljev, vedno bos.
Duda piska: tir li li,
čevljev žuli do kosti.
Čuk naj čevlje sam ima,
svoji sovi naj jih da.

Indijske zgodbe

GRBAVČEVA ŽELJA

Nekoč so vprašali grbavca: »Kaj bi ti bilo ljubše: da bi bil tvoj hrbet raven ali da bi imeli drugi ljudje prav tako kriv hrbet kot je tvoj?« Odgovoril je: »Rad bi, da bi bili tudi drugi ljudje grbasti; jaz jih ne bi gledal s takimi očmi, s kakršnimi oni zrejo vame.«

POZABLJENI PRIJATELJ

Neki mož je dobil visok položaj. Njegov prijatelj ga je obiskal, da bi mu čestital. Mož pa ga je vprašal: »Kdo si in kaj hočeš od mene?« Prijatelj je bilo sram in mu je odvrnil: »Me zares ne poznaš? Jaz sem vendar tvoj stari prijatelj; prišel sem da bi ti izrekel so-žalje, kajti slišal sem, da si oslepel.«

ČUDEŽNI KONJ

Nekoč je živel mož, ki je bil zelo reven — samo konja je imel. Konja je privezal v hlevu tako, da je imel glavo tam, kjer je bil sicer rep. In potem je na ves glas oznanjal s trombo: »Čujte, o, ljudje! Oglejte si čudo! Pridite pogledat konja, ki ima glavo tam, kjer imajo drugi konji rep!« Vse mesto je pohitelo k njemu. Toda vsak je moral plačati vstopnino, preden je smel stopiti v hlev. In vsakega, ki je prišel iz hleva, je bilo tako sram, da ni nikomur črnil, kaj je videl.

ZLAGANA LJUBEZEN

Dekle je neslo vrč. Srečal jo je fant in ji začel slediti. Dekle ga je vprašalo: »Čemu ho-diš za menoj?« Odgovoril je: »Ker sem se zaljubil vate.« Dekle pa mu je reklo: »Le kako si se mogel vame zaljubiti? Moja sestra je trikrat lepša od mene; pojdi in zaljubi se vanjo!«

Fant jo je poslušal in je poiskal njeno se-stro, toda bila je zelo grda. Jezen je šel k prvi in ji rekel: »Zakaj si me nalagala?« Dekle pa je reklo: »Tudi ti mi nisi govoril resnice. Če bi se zares zaljubil vame, čemu bi potem hodil k drugi.«

In fanta je bilo zelo sram.

O starem kmetiču, ki je šel orat

(NEMŠKA PRAVLJICA)

Nekoč je bil kmet, ki je vpregel plug in šel orat. Dolgo, dolgo je orat. Na vsem lepem je med brazdami iz-oral veliko skrinjo.

Le kaj je v njej, je mislil. Zelo rad bi pogledal.

Toda skrinja je bila zaklenjena in je imela trdno ključavnico. Tedaj je kmetič šel in poiskal ključavničarja z mnogimi ključi. Poizkusil je z največ-jim ključem in je bil ravno pravi. Odklenil je.

Kaj sta zagledala!

V skrinji je bila še ena skrinja, ki je bila tudi zaklenjena. Ključavničar je vzel drugi ključ in je skrinjo odklenil.

Našla sta tretjo skrinjo in v njej je bila tudi manjša skrinja in v njej še manjša skrinja. Tako je šlo naprej. Vsaka manjša skrinja pa je bila lepša od prejšnje. Navsezadnje sta našla v skrinjici majčkeno zlato skrinjico, za katero pa ključavničar ni imel nobe-nega ključa več. Vzel je zlato buciko, naredil iz nje zlat ključek in odklenil zlato skrinjico.

Pomislite, kaj je bilo v nji: majčken zlat teliček, ki si je obgrizel repek, da je bil čisto, čisto kratek.

Če bi bil repek daljši, bi bila tudi tale povestica daljša.

Kako je Ribničan lovil konja

Ribničan je kupil na sej-m-nju konja; ko ga prižene do-mov, je nanoslo, da mu pri-de z licem preblizu gobca, konj hlastne in odgrizne Ri-bničanu nos.

»Vajš, konjiček,« je rekel Ribničan, »Če bi ti vajdel, kaku bo žena hūda nate, de si ji skazil moža, bi bil rajši pūstil nos. Ampak zdaj ti po-znam vsaj napako. Kruota, ne boš več grizl.«

Nateknil je konjiču na-gobčnik, res konjiček ni mo-gel nikogar več ugristi, ali jesli tudi ni mogel. Ribničan

ga vpreže, konjiček se ne gane: sam jel, sam vozil!

Ribničan zlepa, Ribničan zgrda, konj se ne premakne z mesta.

Pride mimo popoten člo-vek in svetuje: »Oče, kljusa je hudobna, nalašč nagaja; koprivo ji dajte pod rep, bo-ste videli, ali steče ali ne!«

Ribničan konjičku koprivo pod rep, — tedaj konjiček v skok in dir, že je zavil oko-li hiše, skoro je izginil izpred oči.

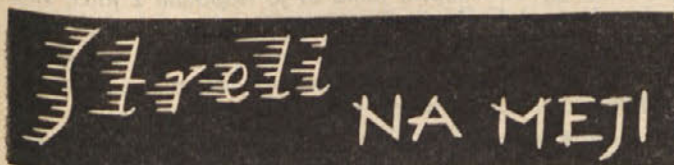
»Primi ga! Ustavi ga!« je kričal Ribničan in slačil ško-renj, da steče za vozom.

Mu pravi popolni človek: »Oče, kopriva kuri konjiča bolj kot oves, huje kot bič. Tega ne ujameš, — druga-če, če si utaknete koprivo tje-kaj za vrat!«

Ribničan v strahu za ko-njiča je hitel se poslužiti do-brega sveta. Dolgo, košato koprivo si je zateknil za vrat in si jo pod srajco potegnil navzdol po hrbtu. Pogrela ga je, da je kar zarezelgal, že se je kakor blisk zapodil za konjem.

Če ga še ni ujel, ga pa skoro ujame — pravi Go-renjec.

Janez Švajncer:

Le učitelj Breznik in občinski tajnik sta govorila o do-godkih tako, kakor je bilo v resnici. Vedela sta, da bo prej ali slej prišlo do poma. Zvedela sta tudi, da so se po vsej državi pošteni ljudje pripravljali na odločilni boj. Razpravljala sta o dogodkih doma in po svetu ter se se-stajala tudi z viničarji in z delavci. Odprla sta oči Cma-gerju, ko je pobegnil iz zapora.

Jurij Bacman je pustil pri Mačku več denarja, kakor ga je lahko katerikoli kmet naložil v posojilnici. Leto za letom je posedal v gostilni, metal z Mačkom karte ter po-zabljal na svojo ženo. Prejokala je mnogo noči, toda za-man so bile njene prošnje in nič ni pomagalo, čeprav ga je večkrat zmerjala in prosila, naj se odreče slabim družbi.

»Dovolj si star. Vsaj v teh letih bi te lahko srečala pamet. Slabše živimo kakor viničarji. Saj že nihče noče priti k nam na delo. — Kaj bomo delali — pravijo — ko vse požene po grlu in zapravi v gostilni.«

»Jaz sem gospodar v hiši. Grunt je moj in sam vem, kaj delam.«

»Poglej se v ogledalo, kako si se postaral. Karte ti pi-jejo kri! Ljudje pravijo, da boš še v peklu kvartal z vragom.«

Videl je solze v ženinih očeh in temno obrobljene oči.

»Saj ne bom več,« je obljubil.

Nekaj dni res ni mislil na karte. Zavihal si je rokave

in delal z delavci na polju ter v vinogradu. Občutil je, da je prepogosto zahajal v gostilno... Dela je bilo toliko, da ga oba viničarja s svojima družinama nista zmogla, on pa ni dovolj skrbel za grunt, ki je vsako jesen poplačal delo med letom. V sadnih letinah so jabolka zgnila v sadovnjaku, ker niso imeli dovolj posode, da bi vse pre-delali v jabolčnik, in ne dovolj prostora, da bi jih še več shranili za zimo. Mnogo zdravega sadja je prodal Mačku, slabša jabolka so šla v stiskalnico, nekaj jih je žena zre-zala in posušila, vendar vsega niso mogli pospraviti. Ro-dovitni so bili tudi vinogradi in na njihvah je zrastle dovolj za doma in za prodajo. Če ne bi toliko napravil s kartami, bi lahko imeli tudi polne hleve.

K dežju se je pripravljalo, Jurij je vedel, da bodo pri Mačku kvartali. Ostali bodo do polnoči, morda celo do jutra. Spraševali bodo zanj. V takem vremenu je vedno prihajal. Tokrat ga ne bo med njimi. Nekaj časa se je po-govarjal s samim seboj in gledal po-nebu. Želel je, da bi bilo lepo vreme in da ga ne bi tako vleklo v gostilno. Obljubil je ženi, da se bo poboljšal in držati hoče dano besedo. Potem se vsaj ne bosta prepirala.

Dobri sklepi so se izgubili kakor regradno seme v vetru. Ko so padle prve deževne kaplje, je oblekel plašč, vzel dežnik in naglo odšel.

»Jurij je prišel!« je vzkliknil Maček in mu šel naproti.

»Ne bom ostal dolgo. Zanimajo me le novice.«

»Karte imamo nove,« se je smejal Keglov Mirko.

»Ne bom več igral,« je dejal Jurij, ki je stal še pri vratih.

»Tudi z menoj ne?« ga je podražil Maček.

»S teboj že.«

»Saj sem vedel, ker pač ne moreva biti brez kart.«

Jurij, ki je obljubil ženi, da bo pustil karte, je ostal pri Mačku do jutra. V glavi mu je šumelo, ko se je vračal

domov. Ni imel pravih misli. Noge je trdno vlekel za se-boj, ko je stopal mimo ribnika. V dolini je bilo hladno jutro, na vrhovih pa je sonce zlatilo drevje, ki je poga-njalo popke. Vračal se je po poti, po kateri je hodil to-likokrat. Tudi če bi zaprl oči, ne bi mogel zaiti. Vsiševalo so se mu hude misli. — Jurij, ali ni škoda zate? Ponoči nisi zatilnil očesa. Kvartal si, popival in zapravljaj denar. Žena gara na grunt, poglej njen obraz, kako je vsak dan bolj bled. Srce — karo — pik — križ... Jurij, Jurij, premalo imaš srca za svojo ženo in premalo ljubezni do zemlje, na kateri si zrasel. Tvoj oče bi se v grobu obrnil, če bi vedel, kako delaš z gruntom. Ne vidiš ne težav ne križev na posestvu, tvoje oči vidijo samo karte... Ali se zato potlijo viničarji na tvoji zemlji, da ti lahko zapravljajš? Ni škoda denarja? Jurij, kdaj se boš spametoval? Maček se ti smeje za hrbtom, ker mu nosiš svoj denar. Goljufa pri kartah. Goljufal bo ljudi, dokler bo le mogel...

Klecnil je v kolenih in obležal na robu kolovoza. Vest se mu ni več oglašala. Ko se je zbudil je bilo sonce visoko. Pomel si je oči in pogledal na uro. Pol enajst. Spomnil se je, kje je bil ponoči. Sramoval se je, da je kljub dobrim sklepom podlegel strasti. Obžaloval je, toda to se je ponavljalo vedno, ko se je zjutraj vračal od Mačka. Gostilne in kart ni mogel pustiti.

»Samo enkrat živimo,« je imel Keglov Mirko navado reči. In tako je zapravljaj življenje v Mačkovi gostilni, prežal na žrve in kvartal po cele noči.

Ni ga presenetilo, da se je župnijska kuharica Lenka cdeslila iz vasi. Poslala mu je pismo: »Misliš si me imeti samo za igračo. Igraj se s katero koli, z menoj se ne boš. Svet je velik. Našla si bom koga, ki bo tudi v meni videl

Pomen dobrih navad

Navada je po svojem bistvu s pomočjo pogostega ponavljanja dosežena avtomatizirana reakcija osebkov. Čeprav poznamo več vrst navad npr. higienske, čustveno-moralne in druge koristne navade, ni nobenega dvoma, da so prav delovne kot učne navade za našega šolarja še posebno pomembne in dragocene.

Odveč bi bilo poudarjati, da je možno otroku privajati dobre delovne navade le v urejenem družinskem okolju, ob primernem vzgledu in pod pogojem, da začnemo otroka na pozitivne navade navajati dovolj zgodaj, ko je še močno plastičen in ubogljiv.

Dobro je znano, da ima večina kmečkih otrok zelo dobre delovne navade. Od ranega otroštva seznanjeni z življenjsko nujno trdega dela privzemajo takorekoč že z materinim mlekom vrsto najrazličnejših delovnih navad, žal, včasih preveč zahtevnih za njihov še šibki organizem, medtem ko v mestu neredko naletimo na otroke, ki sploh ne ve, kaj naj bi delal in kako naj bi uporabil svoj odvečni prosti čas.

Za učne navade pa še posebej velja, da je treba otroke začeti nanje navajati že tisti hip, ko prvič prestopi šolski prag. Utrjujemo pa jih s smotno (ne togo) postavljenim dnevnim redom, ko otrok točno ve, kaj bo delal v tistem času, ki mu od celotnega dneva preostaja, če odštejemo nočni počitek in šolski pouk. Učene, ki smo ga poleg tega seznanili s prikladno tehniko učenja in ni v šoli izpostavljen kampanjskemu načinu izpraševanja, mora uspeti.

Dobra navada, pa naj bo to katerakoli, je velik otrokov kapital, katerega bo nesel s seboj v poznejše življenje kot zvest pripomoček za dosego osebne sreče in v splošno družbeno korist. Nikoli ne pozabimo modre misli, ki jo je na začetku XX. stol. izrekel Elbert Hubbard, znani ameriški založnik, predavatelj in esejist: »Gojite vedno samo tiste navade, za katere želite, da bi postale vaši gospodarji!«

Vrednost krompirjevih lupin

Najboljše snovi so v lupini ali tik pod njo in jih pri lupljenju večinoma odstranimo. Sestavine krompirja v odstotkih: 20 % ogljikovih hidratov, dva odstotka proteinov, desetina odstotka maščob in skoraj 78 odstotkov vode, razen tega še kalcij, železo in fosfor ter v manjših množinah vitamin A, B, C in D.

Te svoje sestavine krompir ohrani, če ga kuhamo ali pečemo neolupljenega, v nasprotnem primeru pa se spremeni v manj dragoceno hrano, ki po vrednosti zaostaja za kruhom. Skoraj vse vitaminske sestavine so tik pod lupino, kot hrana pa je krompir lahko prebavljiv, razen če ga pečemo na masti.

33

človeka. Nisem se li ponujala. Ko si dosegel svoje, si pokazal svoj pravi obraz. Jaz bom živela tudi — brez tebe.

Gledal je pismo, ki je govorilo resnico. Ko je živel še župnik Juretič, sta si z Lenko postala dobra. Hodil je k njej pod okno. Zdelo se mu je, da jo je imel rad. Bila je mlada in lepa. Ko so župnika ustrelili na meji, je ostala sama v župnišću. Takrat se je zbal, da bi jo moral poročiti. Mati bi mu gotovo branila, saj je bila Lenka revna. Tudi sam ni mislil na takšno poroko. Zato se je hotel odkrižati dekleta. Vseeno mu je bilo, če bo ona žalostna. Zakaj mu je pa verjela. Bil je moški, ki obljublja zato, da doseže cilj, nato pa pozabi na svojo obljubo.

Kam je Lenka odšla, ni zvedel nikoli. Tudi pisala mu ni več. Ljudje so govorili, da se je vrnila k starešem in se poročila v domačem kraju s fantom, ki jo je imel rad že izza otroških let.

Na cvetno nedeljo tisoč devet sto enainštiridesetega leta se je šentpavelska vas predramila mnogo prej, kakor drugokrat ob nedeljah. Ves teden je viselo nekaj v zraku in vsak dan je prinesel kaj novega. Dogodki po svetu so se menjavali. Hitler je izlegoval svoje kremplje po Evropi. Tudi Šentpavlečani — zaprti v ožek krog vaškega dogajanja — so se prebudili iz svoje otopenosti. Spoznali so, da z ostalimi vasmi vred drve v pogubo. Slutili so približevanje nekaj nenavadnega in nezaželenega.

Radio »Alpenland« je trobil v svet: »Nemškim domoljubom strežijo po življenju Jugoslovani požigajo domače vojvodinske Nemce! Ognjeni zublji kriče po maščevanju! Ljudstvo tretjega rajha je na strani svojih preganjanih bratov!«

— Sokoli iz Maribora v Šentpavlu in v sosednih vaseh

Vaše barve kajpak poznate?

Nikjer ne piše, da morate ravno vi nositi mornarsko modre ali roza obleke, ki so slučajno v modi. Sploh ni rečeno, da boste ljubko napravljeni, če boste sledile modi v korak in se na primer odevale v vse odtenke rožnate ali pa peščene in lipovo zelene barve, da ne govorimo posebej o beli. Prav nič narobe ne bo, če boste nosile obleke v tistih barvah, ki pristojajo vašim lasem in koži. Da ne bo nepotrebne zadrege, smo prav za vas zbrali naslednji kratek pregled.

ČRNA — Skoraj vsem ženskam pristaja črna barva. Plavalaske s svetlo kožo lahko nosijo tako črne blagove medlih prelivov kot svetlikajoče črne svile ali satene. Rjavolaske in črnolaske morajo topo črno obleko poživeti z nakitom in svetlejšimi dodatki, sicer bodo zgledale — posebno zvečer — mrke in čemerne. Svetlikajoča črna blaga so pač ugodnejša.

BELA — Bela barva najbolj pristaja temnolaskam s temno potjo. Pristaja pa tudi plavolaskam in sivim, če so lepo rjavo za-

gorele in imajo svež izgled. Sicer jih bo bela barva naredila blede.

SIVA — Pristaja čisto temnim in svetlolasim ženskam. Tiste, ki imajo napol blond (svetle) in svetlo rjave lase, morajo sivo obleko poživiti z barvastimi modrimi dodatki.

MORNARSKO MODRA — To je dnevna barva, ki zvečer zgubi sijaj. Zato napravi vsako žensko, pa naj bo rjava, rdeča, črna ali plavalaska, nečimrno, puho in mačkasto. Mornarsko-modra odlično pristaja, kajpak samo podnevi, plavolaskam, s svetlimi modrimi dodatki pa tudi rjavolasim ženskam.

RJAVA — Rdečelasim in rjavolasim pristojajo rumenkasto rjavi toni, medtem ko plavolaske mnogo bolje izgledajo v rdeč-kastorjavi barvi.

RDEČA IN ROŽNATA — Zelo ugodne barve za svetlo in temnolaske, zlasti zvečer. Rdečelične plavolaske ne smejo za nobeno ceno nositi rdeče barve, da ne bo prišlo do neokusnih nasprotij z naravno barvo lic. Cinoberdeče obleke k od mraza modrordeči koži prav nič prijetno ne delujejo.

RUMENA — Ta barva posebno lepo pristaja temnolasim ženskam, zlasti še, če se lasje prelivajo v medu podobnem sijaju. Rumena barva lepo deluje zvečer, zahteva pa primeren make-up. Plavolaske pozor: vedite, da vam pristaja samo zelenkasto rumena barva.

Za zdravje — manj kalorij

Vznemirjena spričo velikega in nenehno naraščajočega števila ljudi z odvečno težo se je tudi znanost začela baviti z vprašanjem, kakšna naj bi bila »zdrava« prehrana. Tako je na primer ameriška akademija znanosti uvedla naravnost radikalno akcijo za zmanjšanje dnevnega obroka kalorij. Njen svet za živila in prehrano je že leta 1958 izdal »Priporočila«, posebno knjigo nasvetov za pravilno prehrano.

Po napotkih te ustanove so »standardnemu« moškemu (25 let, 70 kg, srednje težko delo) pripisali 3200 kalorij dnevno; »standardni« ženski (25 let, 58 kg) pa so namenili dnevno 2300 kalorij. Vendar pa so že kmalu ugotovili, da je to še vse preveč in so izdelali nova »Priporočila«, ki moškemu dovoljujejo le še 2900, ženski pa celo le še 2100 kalorij na dan. Hkrati so znižali tudi količino potrebnih vitaminov B1 in B2 ter nikotinske kisline. Prav tako je svet za prehrano svetoval, naj bi zmanjšali količino kalcija, ki so ga dodatno predpisovali otrokom in nosečnicam.

Nova ameriška priporočila so občutno pod predpisano mero, ki jo je leta 1957 nasvetovala Organizacija za prehrano in kmetijstvo OZN (FAO). Le-ta je namreč podobne količine kalorij predvidela za znatno lažje moške in ženske, poleg tega pa je FAO tudi računala, da gre za ljudi, ki morajo več pešati kot povprečni Američan.

S tem znižanjem kalorične vsote je bil storjen prvi korak k spremembi življenjskega načina v deželi z visoko življenjsko ravnijo. V nekaj letih je po mnenju ameriške akademije prišlo do znatnih sprememb v porabi mišične energije povprečnega Američana. Udobje prinaša manjšo potrebo po kalorijah, znano pa je tudi, da Američani preveč sedijo. Sodijo, da bodo nova priporočila imela pomemben vzgojni vpliv na ameriško prebivalstvo, ker se številne pristojne organizacije in ustanove navadno ravna po takih napotkih.

pretepajo Nemci! Volksdeutscherji in drugi izgnanci bežijo čez mejo! V državi iščejo zavetje Židje!

Vznemirljive novice so krožile po vasi od ust do ust. Eni so jim nasledili, drugi so se še bolj zapirali v koče. Malo jih je ohranilo mirno kri.

Maček je računal: »Blago v trgovini, vino v kleti in grun, to je vredno več kakor slabi živci. Znajti se moram! In se je znašel. Zjutraj je naročil hlapcu: »Največji sod v kleti je prazen. Odpri ga in očisti.«

Hlapec je brez besede zlezal v sod. Tona mu je prinašala vodo.

»Ti, še nikdar nisi tako zgodaj čepel v sodu?«

»S praznim trebuhom se najlaže spravim noter.«

V tem ju je zmotil Maček. Spuščal se je po stopnicah v klet. V roki je držal politrsko steklenico žganja. »Nata, da bo šlo hitreje od rok.«

»Prosim lepo, gospod.«

Tona je še potem, ko se ji je zaletelo v grlu, med kašljanjem ponavljala: »Kako so dobri gospod.«

»Le glejta, da nobenemu ne posta poklepeta!« je zažugal gospodar, ko jima je povedal, da bodo skrili v sod nekaj obleke in dragocenosti.

Maček ni bil edini v Šentpavlu, ki je na ta način pričakoval Hitlerjev prihod. Tudi Kegla je skrila del premoženja, ki si ga je nagrabila z navijanjem cen v trgovini.

»Mama, ti si večkrat rekla, da bo lepše pod Hitlerjem. Zakaj torej hočeš skrivati pred njegovo vojsko? Nič ti ne bodo vzeli.«

Kegla je kot po navadi zamižala na eno oko, si popravila viseče prsi in bolj sebi, kakor sinu, odgovorila: »Previdnost je mati modrosti.« Nato je dvignila glas, da je bil še bolj cvileč: »Stori, kakor sem ti rekla.«

Kegla je med raznimi dobrotami zakopala v kleti dobršen sodček svinjske masti. Pri Rojsu so pod streho,

Nekaj jedi za otroke

JUHA IZ TELEČJIH KOSTI: kosti operemo, potlačemo, zalijemo s hladno vodo, pridamo listič peteršilja in zelene, jo pri rahlem ognju kuhamo dve uri, da zelo povre. Juha precedimo, osolimo, zakuhamo z žličko zdroba ali pa pridamo četrt do pol rumenjaka in dajemo otroku z žličko.

ZMEČKAN KROMPIR: kuhan krompir zmečamo, pretlačimo, zabelimo s smetano ali s koščkom presnega masla, pokapamo s svežim peteršiljevim sokom, osolimo in dajemo otroku z žličko.

S krompirjevimi jedili ne hitimo preveč, ta so za otrokova prebavila nekoliko težka. Pretlačen krompir bo laže prebavljiv, če ga bomo pomešali z že pripravljeno žgino ali s paradižnikom, lahko mu dodamo tudi pretlačeno ali nastrgano surovo sadje.

Grozdje — hrana in zdravilo

Grozdje vsebuje večje količine glukoze in fruktoze ali grozdnega sladkorja, ki ju telo hitro vsrka in pomaga mišicam pri tvorbi delovne energije. En kg grozdja daje okoli 600 kalorij. Razen tega ima grozdje veliko zaščitnih snovi in vitaminov, predvsem A, B, C, v semenih pa vitamin D. Vsebuje tudi precej mineralov, kot: kalcij, železo, kalij, fosfor, natrij. Zaradi sadnih kislin olajšuje organizmu delo, preprečuje in zdravi različne bolezni. Tako na primer železo ugodno vpliva na bolna jetra, ledvice in želodec, pomaga zdraviti začetno tuberkulozo in malokrvnost. Grozdje je tudi vreden izvor sadnih kislin: limonske, vinske, jabolčne, pa tudi mravljinčne. Omogoča naglo in popolno izločanje škodljivih snovi, ki nastajajo z razpadanjem hrane živalskega porekla. Zaradi tega je tudi zelo priporočljiva občasna »grozdná kúra« ne samo za debelušne, temveč tudi vitke ljudi.

kjer so na latah sušili koruzo, visele klobase in svinjska gnjal, v kleti so izkopali jamo in jo napolnili z jajci, vino in žganje je dal odpeljati na viničarijo, denar pa je spravil na stranišču, kjer je dvignil desko. Vaščani so skrivali zlatino, ker je nekdo raznesel po vasi, da Hitlerjevi vojaki vzamejo vse, kar jim pride pod prste.

Rajsov Vinko si ni belil glave zaradi Nemcev. Dobro se je pripravil na njihov prihod. Malo mu je pomagal Krauss in drugi znanci v Avstriji, malo tudi sam. Doma je pripravil nekaj zastav s kljukastim križem, ki jih je bil prinesel čez mejo. Docela pa mu vendarle ni bilo jasno, kako bo, ko bodo Nemci v deželi. Skrbelo ga je najbolj zaradi zaslužka. Ali bo lahko še tihotapil, ali ne bo več meje? Kam bo torej pošiljal živino?

In še nekaj je nagloma Šentpavlečanom strah v kosti. To so bili bunkerji. Majerič je imel prav, ko je pred leti dejal: »Po vojni bo smrdelo, ko bodo naši začeli graditi bunkerje.« Takrat jih še niso gradili. Samo merili so in zaskočevali vzdolž ceste proti Mariboru, ob Pesnici in na robvih gozdov. Vsak dan je bilo videti več. Železobetonski bunkerji so spremenili tiho pokrajino. Ljudje so se jih zdaleč izogibali. Nazadnje so vojaki čez cesto postavljali železne zapornice in minirali mostove. Zvečer je bilo prepovedano biti na cesti.

Pri Mačku so vsak večer kvartali in popivali pozno v noč. Tako je bilo tudi v soboto zvečer. V gostilni se je natrlo ljudi, da so nekateri kar stali ob mizah, dasi je Maček pobral za gostilniško sobo vse stole v hiši.

Jurij je bil še najmanj dovzeten za politiko. Če ga je Maček vprašal, kako misli o dogodkih v zadnjem času, je samo nervozno dejal: »Kaj me skrbi vse to! Vrzimo rajši karte. Še za pol litra.« —

(Dalje prihodnjič)

za oddih in razvedrilo

W. K. E. C. K.

Viharna noč

Stric Tobias je prebival popolnoma sam v svoji hiši. Ko je pred nekaj leti umrla njegova sestra, ki mu je gospodinjila, je odpustil celo služkinjo in hlapca. Prodal je živino, dal posestvo v zakup in se čisto zakrknil vase. Sosedom se to ni zdelo niti preveč čudno; saj je bil starec vse življenje bolj samotarski. Nikoli ni ljubil deklet, no, razen tedaj, ko je bil še mlad. Njegova edina sreča je bil denar, samo denar. Od rane mladosti ga je zbiral kot čebela in vsi so vedeli, da premore stric Tobias na svojem bančnem računu težke tisočake dobrih mark. Dokler je imel še hlapca in služkinjo, sta bila ta najslabše plačana delavca v vsej vasi, a sestra Martha mu je tako delala skoraj zastoj. Sicer pa Martha tudi ni potrebovala mnogo. Kar je šlo za vzdrževanje njenega sina Freda, je plačevala z rento, ki jo je dobivala po pokojnem možu.

Fred je materi sicer večkrat dejal, naj vendar napravi z bratom Tobiasom obračun, a mati ga je vedno zavrnila:

»Čemu, Fred? Njegova edina sestra sem, tako rekoč njegov edini sorodnik. Če umre pred menoj, preide vse njegovo imetje v mojo last. Če pa umrem jaz prej, ostaneš le še ti. Torej bo nekoč tako ali tako vse tvoje. Sicer pa veš, da je tako zapisano tudi pri notarju.«

Temu ni bilo mogoče oporekati. Tisto leto, ko je Fred končal šolanje in postal laborant v veliki bolnišnici, mu je umrla mati. In tedaj je pričel Fred propadati. Zaželel si je življenja, kakršnega s svojo plačo ni mogel živeti. Zabredel je v dolgovce.

Ko je videl, da nima nobenega izhoda več, je šel k stricu Tobiasu in ga prosil za pomoč.

Stric Tobias je bil nekako navezan na nečaka. Pomagal mu je. A godrnjaje in zelo odločno mu je dejal:

»Fred, to je prvič in zadnjič, da ti pomagam in še to le zaradi tega, da bi ljudje tebe, ki si zadnji mojega rodu, ne vlačili po zobeh. Toda pomni: prvič in zadnjič.«

Od tedaj je živel Fred bolj zmerno. Toda v njem je neprestano vrtala misel, kako lepo bi bilo življenje, če bi imel denar, mnogo denarja. Imel pa je le svojo plačo, sicer lepo, a nič več. In neprestano je pričakoval sporočilo, da je stric umrl ali vsaj nevarno zbolel. Kakor nalašč je bil stric trden in zdrav možak.

— Sedemdeset let že živi. Utegne živeti še dvajset let. Tedaj jih bom imel že čez štirideset. Najlepši čas življenja bo za menoj. Čemu mi bo tedaj njegov denar? — je tuhtal Fred.

Fred je vedel, da ni težko umoriti človeka. Težko je napraviti smrt takšno, da bi bila videti čimbolj naravna. In on je iskal prav takšno možnost. Prav bolan je postal od tega razmišljanja.

Naposled pa je le iztuhtal. Saj je bil vendar laborant!

Vzel si je letni dopust.

»Letos pojdem v hribe. Sit sem mesta,« je govoril sodelavcem in prijateljem.

Naslednji večer je kupil Fred na železniški postaji vozni listek.

Odpeljal se je v nasprotno smer od stričeve domačije.

Res se je napotil v hribe, kot je bil dejal. Hodil je od letoviške kočice do

letoviške kočice in se povsod vsiljivo razkazoval.

To je bilo v njegovem načrtu. Po nekaj dneh so prijazni upravniki in gospodinjje letoviških kočic dobro vedeli, da prijetni mladi gospod Fred silno rad prespi noč na senikih na malce oddaljenih dobrih.

Nekega večera, ko je minilo že skoraj polovico njegovega dopusta, se je zopet nameril proti oddaljeni dobravi.

»Nocoj utegne biti nevihta. Pre-sperte raje tu, v domu,« mu je svetovala gospodinja.

»A, kaj! Tedaj je šele lepo na senu, ko tuli okoli senika vihar in bičajo deževne kaplje streho nad glavo,« je navdušeno zatrjeval Fred in odšel.

Komaj pa je bil za gozdčim, se je pognal po strmi poti v dolino.

Dve uri kasneje se je kot slepi potnik vozil proti kraju svoje mladosti. Tovorni vlak je hrupno peljal skozi noč.

Blizala se je polnoč, ko se je izmuznil iz neudobnega skrivališča in neopaženo smuknil v temno noč. Po bližnjicah je hitel proti stričevi domačiji.

Vedel je, da mora hiteti. Najkasneje zjutraj se je moral pojaviti v enem izmed znanih planinskih domov v kraju letovanja. V dobri uri mora torej uresničiti svoj načrt.

Kako preprosto! Dve tableti uspalnega sredstva in nato vbod z injecijsko iglo. Tekočina v brizgalki bo pomagala starcu brez bolečin na oni svet. Zjutraj bodo ljudje govorili, da je Tobiasa ponoči zadela kap. No, to v njegovi starosti niti ni tako čudno!

Prav gotovo ne bo nihče nič zasumil. Obdukcije gotovo ne bo. A tudi pri obdukciji ne bi nič ugotovili. To Fred dobro ve. Ni zamen laborant.

Četrt ure še, pa bo potrkal na stričevo okno. No, seveda se bo starec čudil njegovemu poznemu prihodu. Kozarca vina pa mu gotovo ne bo odrek. Ko bo starec že v postelji, bo Fred nalil še njemu. Vse drugo bo lahko. Prej ko v pol ure bo zadeva opravljena. Nato skok skozi straniščno okno. Hišna vrata morajo seveda ostati zaklenjena. Ob treh bo na postaji v bližnjem mestecu. Tam ga nihče ne pozna. Odkar je bil deček, ni več hodil tam. Nato dve uri vožnje z brzcem.

Fredov načrt je bil trden. Vedel je, da se v letoviškem kraju, kjer bo izstopil, ob šestih zjutraj nihče ne bo zmenil zanj. Tam izstopi v tem času preveč ljudi, da bi posameznik zbudil pozornost, če tega noče. Najpoznejše ob devetih bo v planinski postojanki.

Fred je bil tako zatopljen v misli, da se niti ni zmenil za tuleč veter, votlo grmenje in vihar, ki se je razbesnel okoli njega.

Šele ko mu je prvi močni val dežja zmočil obraz, je opazil, da je začel v pravočasno nevihto.

Prišlo je treskati, kot da bi streljali s topovi.

»Glej, hudiča. No, prava noč za smrt starega skupha. Le kako treska!« je dejal sam sebi.

Nenadoma je prešinila njegovo zavest bliskovita domislica.

»Grom in strela. Kakšna pomoč!« je vzkliknil in se skremženo nasmehnil, prav ko je došel do stričeve domačije.

Stara, na pol lesena visoka hiša, kakršne so običajne v teh krajih, je bila tesno stisnjena h gospodarskemu poslopju, polnem slame, starega sena in razne lesene šare.

Fred je stopil v hlev; v njem ni bilo več živine. V kup slame je potisnil prižgani vžigalnik. V hipu je šinil proti stropu visok plamen in začel požirati vse, česar se je dotaknil.

Okoli poslopja je grmelo in treskalo; bilo je prav pošastno.

Fred se je obrnil in zbežal v vihar. Ni čakal da bi se odprlo kakšno okno in bi stric pričel klicati na pomoč. Vedel je, da ga nihče ne bo mogel slišati. Koča stare sosedice, ki mu je kuhala, je bila precej oddaljena in drugih domačij ni bilo v bližini.

Fred je vedel, da bo starec obnemogel, preden bo utegnil priti iz spalnice do hišnih vrat. Medtem pa bo ogenj že opravlil svoje. Skozni okno stric Tobias ne bo skakal. Nadstropje njegove hiše je nenavadno visoko in čezmerno debeli striček bi se ne mogel splaziti skozi starinska okna.

»Oh, moker bom kakor miš. Tale nevihta se bo unesla tako hitro, kakor je prišla,« je menil in stopil pod visok hrast na meji stričeve posesti.

Med slepeče bliske se je pričela vrinjati rdečkasta svetloba.

Fred se je ozrl proti domu strica Tobiasa. Izza drevja se je svetil mogočen kres.

Freda je malce, a res samo malce stisnil v prsih neprijeten občutek. Takoj nato si je mrzlo dejal:

»Kaj bi bil sentimental. Saj bo hitro minilo.«

Tisti hip je mogočen blisk razklal stari hrast. Strela je udarila naravnost vanj in se skozi Fredovo telo zarila v zemljo.

Res je vse hitro minilo. Niti kriknil ni.

Prav zato ni nikoli izvedel, da so strica Tobiasa prejšnji dan odpeljali v bolnišnico, kjer pa je po srečno prestani operaciji slepčica že v nekaj dneh okrevala.

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00
Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 'estra mešana — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pzdrav nate — 10.03 Za gospodinjjo — 11.10 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zbor — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zale — 16.55 Kulturna poročila — 17.00 Papal-danski koncert — 18.45 Psestra mešana — 18.55 Lokalni šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.

Sobota, 3. 9.: 8.05 Domači vrli — 8.45 Domača književnost — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Sefev morja, roman — 15.50 Dunajski akademski komorni zbor — 16.00 Aktu- alna repertoarja — 16.30 Pogovor z gostom — 17.00 Otrk sreče, satira — 18.00 Kulturni razgledi — 19.10 Odmev časa — 20.15 Priznanje, pripovedka — 20.45 Or- kestralni koncert.

Nedelja, 4. 9.: 8.05 Kmetijska oddaja — 9.05 Jutrnanji sprehod — 11.00 Koncert v zelenem — 12.45 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.00 Operni koncert — 13.45 Koraki lovstva ura — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Kri- žem po svetu, križem skozi čas — 18.05 Samo veselje z glasbo — 19.30 Koraki šport — 20.10 Whispejs, kri- z glasbo — 21.15 Angeli miru nezaželen.

Ponedeljek, 5. 9.: 8.15 Pisana lančica, roman — 8.45 Narodna glasba tujih dežel — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koraki knjižni katiček — 18.15 Tisk in gospodar- stvo — 18.35 Mladina in gledališče — 20.15 Razvoj in- fektivskih boleznih — 20.30 Evropska reportaža — 21.15 Iz korakiške glasbenega življenja.

Torek, 6. 9.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30 Do križa sem šel — 15.45 Celrt ure kulturnega urada — 18.25 Če mene vprašate — 18.35 Aktualna literarna oddaja — 19.00 XY vse vse — 20.15 Pustolovščina v New Yorku — 20.30 Ruševine in sanje — 21.30 Lahka hrana.

Sreda, 7. 9.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30 Komorni zbor Brucknerjevega konzervatorija — 15.45 Pro- blematika badočega planiranja — 17.00 Zlato rokodel- stvo — 18.00 Aktualna reportaža — 18.15 Pomoč potre- buje vsok — 18.30 Znanstveni pogovori — 19.00 Otvoritve mednarodnega dunajskega vele sejma — 20.15 Slovenska rapsozija.

Celrtrek, 8. 9.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Življenje je igra — 18.00 Koraki kul- turna poročila — 18.05 Kmetijska oddaja — 18.20 Celrt ure delavske zbornice — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 XY vse vse — 20.15 Koraki hišni koledar — 21.00 Zve- nača alpska dežela.

Petek, 9. 9.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Ko- morna glasba — 18.00 Na obisku pri korakiških pihalnih godbah — 18.35 Kaj pravi industrija — 19.00 Čudovita flora — 19.10 Svetlovna prvenstvo v veslanju na Bledu — 20.15 Seina—Donava — 20.45 Aktualni prispevek — 21.00 Glasbene šarade.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.55, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.15 Z glasbo v dan — 6.40 Jutrnanja opazovanja — 6.50 Pe- ztra mešana — 7.20 Jutrnanja gimnastika — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste — 14.50 Objave iz Avstrije — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Reporterji med polja — 18.00 Glasbena oddaja s plošč — 19.20 Kaj slišimo danes zvečer — 21.55 Športni komentar — 22.10 Pregled po svetu.

Sobota, 3. 9.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.20 Gospodstvo za vsakogar — 9.30 Otrška ura — 13.20 Odmev iz Avstrije — 14.00 Pihalna glasba — 14.40 Teh-

RADIO PROGRAM

nični razgledi — 16.00 Za delovno ženo — 17.10 Kore- nina indijske duševnosti — 17.25 Reporterji med polja — 17.50 Šport in glasba — 19.10 Kmalu bado ugasnile luči — 19.30 Velika šansa — 20.15 Kala spominov — 21.30 In svet gladije.

Nedelja, 4. 9.: 8.15 Kaj je novega — 10.00 Tedensko ogledalo domačega tiska — 11.15 Matineja orkestra Mozarteuma v Salzburgu — 13.10 Za avtomobiliste — 14.30 Pisana lančica, roman — 15.00 Ljudstvo in domovina — 16.00 Temza—Donava — 18.00 Mednarodna radijska uni- verza — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Kuna, glasbena frivolnost — 20.30 Melodija za nedeljski večer.

Ponedeljek, 5. 9.: 8.10 Da, to je moja melodija — 9.00 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 14.20 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 Narod- ne pesmi iz Štajerske — 16.00 Otrška ura — 17.25 Pa- vest a dr. Fischerju in njegovi ženi — 17.40 Ženska od- daja — 19.30 Pretek, opera.

Torek, 6. 9.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Stva- ritve velikih mojstrov — 13.20 Govori športni zdravnik — 13.30 Pomembni orkestri — 16.00 Klimatska hiša na Patscherkoflu — 17.25 Znanje za vse — 17.40 Paskusi polet čez Pacifik — 19.30 Poleti z nami — 20.30 Dirigira Robert Stolz — 21.30 O tem lahko govorimo.

Sreda, 7. 9.: 8.10 Z veselo igro — 9.00 Stvaritve veli- kih mojstrov — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 13.30 Za prijatelja opere — 14.10 Sodobni avstrijski kom- ponisti — 14.35 Pesnik Hans Carossa — 16.00 Pota in stranpota — 17.25 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.40 Domači zdravnik — 19.30 Ali je to potrebno — 20.30 Vseh deval.

Celrtrek, 8. 9.: 8.10 Dobrodošli v Avstriji — 9.00 Stva- ritve velikih mojstrov — 13.20 Dunajska koncertna ogle- dala — 13.30 Orkestralni koncert — 14.35 Ljudska glasba — 16.00 Lungavsko rimsko naselje pri gradu Moosham — 17.25 Raziskovalci v gosteh — 17.40 Ženska oddaja — 19.30 Okoli opere — 21.00 Kjer je vaš zaklad, tam je tudi vaše srce.

Petek, 9. 9.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.00 Stva- ritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 14.10 Sodobni avstrijski komponisti — 14.30 Dreva ni travca — 15.05 Nobelov nagradjeni pred predavateljskim pulom — 16.00 Otrška ura — 17.25 Znanje za vse — 19.30 Sonkin in glavni dobitek, tragikomedia — 20.40 Spročeno-rado poslušano — 21.00 Iz nabiralnika za pri- tatib.

TELEVIZIJA

Sobota, 3. 9.: 16.30 Svetlovno prvenstvo v lahki atle- tiki — 18.40 Kaj vidimo novega — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Robin Hood, vrli ropar — 22.15 Cesta smrti.

Nedelja, 4. 9.: 14.00 Avstrijsko državno prvenstvo v ja- hanju — 15.30 Svetlovna prvenstvo v lahki atletiki — 19.00 Srečanje s Petrom Igelfhoffom — 20.00 Brandnerjev Gasper glada v raji, gledališki prenos — 22.00 Svetlovna prvenstvo kolesarjev.

Ponedeljek, 5. 9.: 17.00 Igra brez meja — 18.35 Tečaj francoščine — 19.00 Pustolovščina pod vodo — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Robin Hood, vrli ropar — 22.05 Janine Aimee.

Torek, 6. 9.: 18.35 Tečaj angleščine — 19.00 Prometne zadeve — 19.30 Čas v sliki — 20.15 L'Olimpiade, opera.

Sreda, 7. 9.: 19.10 Gospod s črno malono — 17.30 Mali nauk o risanju — 17.30 Polly — 18.00 Mala špor- na abeceda — 18.35 Tečaj francoščine — 19.00 Padobe iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kakor v slabih ro-

manih, televizijska igra — 21.00 Igra brez meja — 22.50 Janine Aimee.

Celrtrek, 8. 9.: 11.03 Mesto pod mestom — 12.00 Kaj la- ka postanem — 18.35 Tečaj angleščine — 19.00 Športni kaledoskop — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Gardni oficir, komedija — 22.25 Kaj mislite o tem.

Petek, 9. 9.: 11.03 Ivan grozni — 18.35 Pogled v deželo — 19.00 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Deviška kraljica, film — 22.05 Male glasbene dragoce- nosti — 22.30 Janine Aimee.

Slovenske oddaje

Sobota, 3. 9.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 18.25 Sobotni večer domačih pesmi.

Nedelja, 4. 9.: 6.15 Duhovni nagovor — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 5. 9.: 14.15 Poročila, objave — Pregled sporeda — Narodne in panarodele — Iz zdravnikove beležnice — 18.00 Za naša vas.

Torek, 6. 9.: 14.15 Poročila, objave — Športni mozaik.

Sreda, 7. 9.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, za- igramo.

Celrtrek, 8. 9.: 14.15 Poročila, objave — Slovenske umetne pesmi — Kaj pravite k temu.

Petek, 9. 9.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Slovenski očet — Ljudsko verovanje.

In aller Munde!

Die rasante Schau: „EIN ZIRKUSTRAUM“

im Traditions-Circus und Roland Bremen
BUSCH-BERLIN

KLAGENFURT, Messegelände

Trotz Riesenerfolg nur noch bis Sonntag, 4. September, täglich 15 Uhr und 19.30 Uhr

Vorverkauf: Kärntner Landesreisebüro, Klagenfurt, Neuer Platz 2, Tel. 70-4-71. Circus-Vorverkaufswagen am Neuen Platz und Circuskasse, Tel. 54-01

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 202,4 — 202 m. UKV frekvence 88,5 — 92,9 — 94,1 — 90,5 — 97,9 MHZ
Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen v nedeljah): 4.30 Dobro jutro — 11.00 Turistični napotki — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Popoldanski koncert — 19.05 Glasbene razglednice — 22.10 Plesna glasba.

Sobota, 3. 9.: 8.05 Glasbena matineja — 9.15 Počitni- ški pozdravi — 10.15 Operni koncert — 12.05 Srednje- veška ljubavne, suita — 12.40 Ansambel Miška Hočevarja in trio Avgusta Stanka — 14.05 Iz solistične in ansam- blske glasbe slovenskih skladateljev — 14.35 Voščila — 15.30 Črnske duhovne pesmi s solisti in zbori — 18.15 Zanimivosti iz sveta zabave in jazovske glasbe — 21.00 S knjižnega trga — 20.00 Sobotni koncert orkestralne glasbe — 20.30 Trije možje v čolnu, radijska igra — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 4. 9.: 8.05 Čudovita mesto Nigograd, mladinska radijska igra — 9.05 Voščila — 10.00 Se pomni, tovariši! — 10.45 Za prijatelje lahke glasbe — 12.05 Vo- ščila — 13.30 Nedeljska reportaža — 14.00 Slavni pevci, znamenite arije — 15.30 Humoreska tedna — 16.00 Nedelj-

sko športno popoldne — 20.00 Glasbeni večeri — 21.00 Ključemo letovišče.

Ponedeljek, 5. 9.: 8.05 Glasbena matineja — 9.00 Za mlade radovedneže — 10.15 Iz češke glasbene preteklosti — 10.35 Lov na slane, podlistek — 12.05 Dve koncertni deli L. M. Škerjanca — 12.40 Slovenske narodne — 14.35 Voščila — 15.30 Zbor „Slova Klavira“ — 17.05 V svetu opernih melodij — 18.15 Zvočni razgledi — 20.00 Pana- rama zabavnih melodij — 21.00 Ohridsko poletje, simfo- nični koncert.

Torek, 6. 9.: 8.05 Glasbena matineja — 9.15 Sprehod z velikimi zabavnimi orkestri — 10.15 Odlomki iz opere „Matija Gubec“ — 12.05 Iz domače solistične glasbe — 12.40 Zadovoljni Kranjci in Beneški fantje — 14.05 S poli po raznih deželah — 15.40 V terek nasvidenje — 17.05 Iz klavirske literature — 18.15 Vrtimo globus zabavnih melodij — 18.50 Na mednarodnih križpotjih — 20.00 Plesi iz opere „Gloriana“ — 20.20 Zabrisani sledovi, radijska igra.

Sreda, 7. 9.: 8.05 Glasbena matineja — 9.00 Pisan svet pravljic in zgodb — 10.45 Človek in zdravje — 12.05 Koncert za klavir in orkester Primoža Ramovja — 12.40 Križem po Sloveniji — 14.05 Nemška lahka glasba — 14.35 Voščila — 15.30 Poljska narodna glasba — 17.05 Na obisku pri slovenskih skladateljih — 18.15 Iz naših študi- diov — 18.50 Naš razgovor — 20.00 Mozaik zabavnih zvokov — 20.50 Podeželski filozof, opera.

Celrtrek, 8. 9.: 8.05 Glasbena matineja — 9.15 Lepe me- lodije — 9.45 Bremenski mestni godci, glasbena prav- ljica — 10.15 Z jugoslovanskimi pevci po popularnih operah — 12.05 Lahke koncertne skladbe — 12.40 Čez hrib in dol — 14.05 Simfonija Zvonimira Cigliča — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Turistična oddaja — 18.15 Paleta operelnih napevov — 20.00 Celrtkov večer doma- čih pesmi in napevov — 21.00 Večer umetniške besede.

Petek, 9. 9.: 8.05 Opera matineja — 9.00 Pianirski ted- nik — 10.15 Domače viže, domači ansambli — 10.35 Pod svetlimi zvezdami, podlistek — 12.05 Iz oper Leaša Janarča — 12.40 Mali vokalni ansambli — 14.05 Kon- cert lahke glasbe — 15.30 Od vasi do vasi — 15.45 V svetu znanosti — 17.05 Petkov simfonični koncert — 18.15 Zabavni in plesni orkestri naših radijskih postaj — 18.50 Kulturni globus — 20.00 Paje učiteljski zbor — 21.15 Od- daja o morju in pomočnikih.

RADIOTRST

Sobota, 3. 9.: 12.15 Zivalstvo Jadranskega morja — 15.30 Zbor „Emil Adamič“ iz Ljubljane — 16.00 Volan — 16.20 Bolet in krivda — 16.45 Ljudje in kraji v simfonični literaturi — 19.15 Počitniška srečanja — 20.30 Teden v Italiji — 21.00 Sestanek v parku, radijska igra.

Nedelja, 4. 9.: 8.30 Kmetijska oddaja — 10.45 Pihalne godbe — 11.45 S pravilico okrog sveta — 16.00 Ljudski plesi — 18.00 Najlepše simfonije — 19.15 Nedeljski vesti- nik — 20.30 Iz slovenske folkloze.

Ponedeljek, 5. 9.: 12.15 Počitniška srečanja — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.30 Baročne skladbe — 19

Od leta 1393

Pliberški sejem na travniku

največje in najstarejše ljudsko slavlje južnih predelov Koroške
v nedeljo, 4. in v ponedeljek, 5. septembra 1966

V soboto, dne 3. septembra 1966:

ob 14.00 uri: odhod z robo in rajo izpred glavne šole na sejmski travnik

ob 15.00 uri: nastavičev sodčkov piva na sejmskem travniku

ob 20.30 uri: ogled met

v nedeljo, dne 4. septembra

ob 13.30 uri: slavnostna povorka z znamenjem tržne pravice izpred glavne šole na travnik

v ponedeljek, 5. septembra

prosta prodaja — velik zabavni vrvež najmodernejših veselčnih podjetij

Negovane pijače, izborna kuhinja, tuj-ske sobe, solidna postrežba v gostilni

LAMM

PLIBERK - BLEIBURG

Kärntner Sparkasse

BLEIBURG - PLIBERK

Govorimo tudi slovensko

- hranilne vloge
- varčevanje šolarjev in mladine
- giro vloge
- mezni konti
- posojila
- krediti
- mali krediti
- valute
- potni čeki
- vrednostni papirji

Gostilna Železnik

Herta in Simon Marin

Libuče pri Pliberku
Loibach bei Bleiburg

Priznana in priljubljena gostilna sredi vasi, v njej se počutijo gostje od blizu in daleč prijetno in domače.

- KRASNA LEGA
- ODLIČNI, MODERNI IN UDOBNI GOSTINSKI PROSTORI
- IDEALNO LETOVIŠČE OB VSAKEM LETNEM ČASU

„Petzenkönig“

GOSTILNA FRANZ NEUBERSCH

PODKRAJ PRI PLIBERKU
UNTERORT BEI BLEIBURG

Vaša ustanova je

Kmečka gospodarska zadruga

Prodaja po ugodnih pogojih krmila, gnojila, semenja, kmetijske stroje in orodja ter druge kmetijske potrebitine.

Kupuje žita in druge kmetijske pridelke

Gostilna

LUISE in ŠTEFAN MAČEK

PLIBERK - BLEIBURG

- Nova gostilna
- prijetno opremljena
- in na privlačnem kraju
- kvalitetna in solidna postrežba

OTHMAR RESCHUN

konfekcija in krojaštvo

PLIBERK - BLEIBURG
Postgasse 1 Telefon 240

V trgovini s stroji

Max Traun

Pliberk - Bleiburg

- vse poljedelske stroje
- živalne stroje
- radio-aparate
- kolesa in motorna kolesa po ugodnih cenah in plačilnih pogojih

Ob sejmi
in ob vsakem letnem času
pijemo priznano
odlično in osvežujoče pivo
pivovarne

SORGENDORF

Mizarstvo

Johann Wuntschek

Nonča vas - Eidersdorf
Pliberk - Bleiburg

izdeluje opravo vseh vrst ter izvaja
gradbeno in portalno mizarstvo

Gostilna „Bruckwirt“

gostilničar Manfred Mlinar

Pliberk - Bleiburg

- Prijetni prostori
- tujske sobe
- kvalitetne pijače in jedvine

Od nekdaj priljubljena domača gostilna

Trgovina

Karl Ferra

Pliberk - Bleiburg, Bahnhofstraße 16
Postgasse 13 Telefon 219 in 220

- Specerija
- železnina
- manufaktura
- kmetijski pridelki
- gradbeni material

Slikar in pleskar
mojster

Josef Čuješ

PLIBERK - BLEIBURG

izvaja vsa v slikarsko in plesarsko stroko spadajoča dela z odličnim strokovnim znanjem v zadovoljstvo vseh naročnikov.

Gostilna

Franz in Maria Schwarzl

Pliberk - Bleiburg

Vzorno opremljena mesnica - kvalitetni mesni izdelki

- Odlična znana gostilna
- negovane pijače
- dobra kuhinja
- solidna postrežba

Na travniku dobre klobase, hrenovke, čevapčiči

Tesarski mojster

Valentin Krof

PLIBERK - BLEIBURG

izvaja vsa v tesarsko stroko spadajoča dela v zadovoljstvo vseh naročnikov

TRGOVINA KRAUT PLIBERK

Naše posebne ponudbe ob Pliberškem sejmu

MIKADO RIO KAYA 1/2 kg paket	21.—
NAPOLI COKOLADA polnjena, 3 velike plošče . . .	10.—
ZVEČILNI GUMI ameriški, 6 palic	2.50
GUMASTE ROKAVICE za par	13.50
WETTEX gobasti prli, 3 komadi	10.50
VZIGALNIKI „Streamline“, komad	9.—
KAMENČKI ZA VZIGALNIKE 100 komadov	7.50

ELEKTRIČNE ORELNE
BLAZINE
70x135 cm
1 leto garancije

LILLY-GOLD
najbolj kupovan spray
za lase, velika doza

ZOOE IZ PLASTIKE
21 cm premera

4 poceni dnevi od 3. do 6. septembra 1966

ZENSKO NOGAVICE IZ PERLONA brez živa, prvovrstne, par . . .	6.90
ZENSKO MREŽASTE NOGAVICE znamke „Comel“, par	12.50
ZENSKO RAZTEGLJIVE NOGAVICE v plastičnih škalah, par	12.90
ZENSKI ORLON PULJI polovični rokavi, vse barve . .	49.—
RUTE IZ SVILE s cvetličnimi vzorci, komad . .	16.50
NIVEA KOŽNA KREMA srednja škatica, komad	6.50
POTNE TORBE školsko blago, 48 cm	109.—

Še nadaljnjih 100 ponudb najdete v naših izložbah in posebnih cenikih!

Dolfe
Primoschitz

Loibach - Bleiburg

TOTAL črpalka
za bencin
v Libučah
Zadnja pred mejo.
Libuče - Pliberk

HORIZONT - električni plot

zvesti pastir živine

Podjunska trgovska družba bratje Rutar & Co.

Dobrla vas - Eberndorf
A 9141 Tel. (0-42-36) 281

Oglejte si našo razstavo tudi v prostorih hotela Rutar v Dobrli vasi.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, telefon 56-24, — Tiska Založništva in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Baravljce. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: 9021 Klagenfurt - Celovec, Postfach 124.

Strokovna trgovina

Franz Stefitz

PLIBERK - BLEIBURG

Papir, pisarniške potrebščine, šolske knjige in potrebščine, časopisi in časniki, igrače, parfumerija i. dr.

Mizarstvo

Karl Kaltenhauser

Pliberk - Bleiburg

Otvoritev na Pliberškem sejmu 1966
Obiščite moje razstavne prostore Loibacher Str. 15

- AVE-spolnice
- EWE-kuhinje
- SLEEPY-oblažnjeno pohištvo

Gostilna in kavarna

BREZNIK

PLIBERK - BLEIBURG

- SENDVIČI
- PIŠCANKI NA RAŽNJU

Za ples in zabavo igra godba

„Robinson“

iz Knittelfelda (Veseli Štajerci)

„GRINZING NA TRAVNIKU“ in „VELIKA POSKUŠNJA VIN“

Obiščite tudi lepo izletniško točko

„Hotel Turnersee“ in kamping ob Zablatniškem jezeru!

Vsi pristrčno vabljeni!